TĖVYNĖS SARGAS

KULTŪROS, VISUOMENĖS, POLITIKOS
IR SOCIALINIŲ MOKSLŲ ŽURNALAS

1961 m. 1 (20) Nr.

TĖVYNĖS SARGAS - GUARDIAN OF THE FATHERLAND

Pradėtas leisti 1896 m. — Established 1896.

Redaguoja — Editors: Dr. V. Litas, P. Maldeikis ir kan. V. Zakarauskas.

Redakcijos adresas — Addresss of Editors: Dr. V. Litas, 509 Nolton ave., Willow Springs, Ill.

Administracijos — Administration: Juozas Paškus, 7343 S. Mozart str., Chicago 29, Ill.

Leidžia **Lietuvių Krikščionių Demokratų Sąjunga,** Krikščionių Demokratų Internacionalo (NEI) ir Vidurio Europos Krikščionių Demokratų Sąjungos (CDUCE) narys.

Published by **The Lithuanian Christian Democratic Union,** a member of Christian Democratic International — Nouvelles Equipes Internationales (NEI) and Christian Democratic Union of Central Europe (CDUCE).

Viršelyje:

Prel. M. Krupavičius klauso prof. B. Vitkų, skaitantį sveikinimo adresą.

TĖVYNĖS SARGAS

Kultūros, visuomenės, politikos ir socialinių mokslų žurnalas

1961 m. **Įsteigtas 1896 m.** **Nr. 1 (20)**

MYKOLAS KRUPAVIČIUS

(Paskaita, skaityta Čikagoj, 1960 m. gruodžio 18 d., jo 75 metų sukaktuves minint)

„Ateities nevertas, kas dabarties nedrįsta tautai nešt".
B. Brazdžionis

Vienas lenkų kilmės rašytojas, nagrinėdamas Lietuvos istoriją ir sustojęs ties 13, 14, 15-jo šimtmečių užkariavimais, konstatuoja, kad Lietuva užkariavo dešimtimis kartų didesnius teritorialinius plotus, negu ji pati turėjo. Ir jis stato klausimą, kaip tokia negausi tauta sugebėjo užvaldyti tiek daug svetimų žemių ir žmonių. Ieškodamas atsakymo, jis šį faktą gretina su vieninteliu jam žinomu įvykiu, kuris pasaulinės istorijos skaitomas fenomenališku, būtent su Aleksandro Makedoniečio karais ir žygiais. Tikslesnio atsakymo į savo klausimą jis nerado, ir ano meto lietuviškasis karo ir politikos genijus jam liko paslaptimi.

Šis rašytojo palyginimas dar yra praplėstinas, nes Aleksandro Makedoniečio karo žygių pavyzdys sukuria nepilną senosios Lietuvos valstybės vaizdą. Aleksandras Makedonietis buvo genialus karo vadas. Bet su jo mirtimi subiro ir jo imperija. Kaip feierverkas iškilo jo genijus ir sužibo pačiomis gražiausiomis spalvomis. Bet palikuonys ir artimi jo žygių draugai nesugebėjo nei jo žygių tęsti, nei sukurtos galybės išlaikyti. Nenoriu pasakyti, kad jo žygiai liko be pėdsakė istorinėje perspektyvoje. Jo veikla ano meto įvykiams davė savo spalvą.

Lietuvos karo genijus, jos valstybinis ir politinis subrendimas tęsėsi per kartų kartas. Sukurta Lietuvos im-

Lietuvos Nacionalinė
M. Mažvydo Biblioteka

perija išsilaikė ištisus šimtmečius. Dar net ir šiandien kadaise Lietuvos užimtų kraštų įvairūs padavimai liudija, kad Lietuvos kunigaikščių politika anų kraštų atžvilgiu buvo labai nuosaiki ir stebėtinai išmintinga.

Karinis genijus, valstybinis subrendimas, politinė išmintis, socialinė tolerancija buvo tie pagrindai, ant kurių rėmėsi Lietuva anais senais laikais.

Dabar aš norėčiau iškart pereiti prie šių laikų, nes jie yra tragiškiausi ir sunkiausi lietuvių tautai ir jos žmonėms. Ir griežtai priešingi aniems garbe ir šlove išgarsintiems laikams. Tauta yra okupacijoj, savo laisvės netekusi. Paprastai, kada ateina tokie laikai, kada užgula sunkumai ir vargai, asmuo, o kartu ir tautos atidengia savo veidą ir parodo savo tiesų charakterį bei tikrą dvasinį nusiteikimą. Tokiais atvejais dvasios atspindys yra nepagražintas, nemeluotas, tikras.

Ir tokiais sunkiais laikais lietuviai yra parodę tikrai kilnių charakterio bruožų, apie kuriuos kalba svetimieji.

Užėmus raudonajai armijai dalį Vokietijos, su ja atėjo ne tik komunistinis teroras ir žmonių niekinimas, bet ir badas. Vokiečiai iš desperacijos miniomis traukė į Lietuvą. Ir ten jie rado užuojautą, globą, pastogę ir duonos. Jie viską rado toje tautoje, kurią jie patys trejus metus laikė savo kariškoje okupacijoje be teisių ir be ateities. Ir tauta savo vakarykščius priešus priglaudė. Nors ir su grėsme sau. Ir tai buvo ne pavieni atsitikimai, o masinis tautos nusiteikimas gelbėti artimą.

Kaip poetas Leonardas Andriekus sako:

"Ten amžiais buvo ištiesta ranka
Pavargėliui,
Padegėliui,
Keleiviui."

Šis bruožas kalba apie tautoje esantį didelį žmoniškumą, apie jos dvasinę kultūrą, apie pavyzdingą krikščionišką artimo meilę.

Mes ir vėl girdime iš svetimųjų — rusų, žydų, lenkų, anglų ir kitų — apie lietuvio laikymąsi Sibire, Vorkutos ir kitose bolševikiško genijaus sukurtose koncentracijos stovyklose. Atrodo, kad tie žmonės kalba apie kažkokią viršžmogių jiems nepažįstamą rasę. Susiklausymas, ištikimumas,

Prel. M. Krupavičius kalba...

solidarumas ir apskritai dvasinė didybė pagarbos jausmu užtvindė likimo draugų širdis. O tėvynės meilės ir jos ilgesio jausmas užgesdavo kartu su jų akių šviesa.

Paskutinis pasirodymas Sibiro maldų knygos, kurią kančiose sukūrė lietuvaitės, kelia visuotiną nuostabą ne tik mūsų tarpe, bet ir visose tautose, kur tik ši savo formatu mažytė knygutė pasirodė. Jos maldos persunktos tokia gilia meile Dievui, tautai ir žmogui, kad skaitai ir nežinai, kuo daugiau stebėtis, ir matai tokias dvasines aukštumas, kur savęs paaukojimas savo artimo ir tautos naudai eina ligi asmens pilno išsižadėjimo.

Paminėtini ir Lietuvos partizanų žygiai, kurie Lietuvių tautos istorijoj jau užima labai ir labai reikšmingą vietą. „Jie rymojo kaip akmeninės statulos, kurias gali nugriauti ir sutrupinti, bet kurių negali nugalėti" — sako Vytautas Alantas. Ir jis tęsia savo didvyrio Domo Radvilos lūpomis: "mūsų žygiai neabejotinai liks kaip amžinojo lietuvio laisvės troškimo skaistus ir įkvėpiąs pavyzdys, kaip iškalbingas veržlios tautos siekimų patvirtinimas". Lietuvos partizanas paaukojo save už Lietuvą, o kartu ir už visos žmonijos laisvę. Jis gyveno tautai ir visai žmonijai.

Štai ir naujas lietuvio veidas eina ligi asmens pilno išsižadėjimo nauja šviesa šių dienų politiniame ir bendrai socialiniame chaose, ir mūsų tėvynės sutemose, ir kurio mes patys nepažinojome laisvi būdami. Blogi laikai paprastai žmogų nužmogina, sumurdo ir sugyvulina. O su lietuviu išėjo kitaip. Jo žmoniškumas išaugo, išsišakojo ir priartėjo prie to idealo, apie kurį kalba geriausi šios žemės žmonės — idealistai. Tautos viduje jau susiformavo naujas charakteris, nauja dvasinė galybė, kurios nesužlugdys nei komunizmas, ir kuri išves tautą į laisvės rytojų.

Šiuo netrumpu įvadu aš norėjau šios dienos proga kiek ilgiau pažvelgti į tą tautą, kurioje gimė, augo, kuriai dirbo ir kurios reikalais sielojosi šios dienos sukaktuvininkas Mykolas Krupavičius.

Krupavičius, gimęs tokioje įdomioje tautoje, kurią kai kas vadina "valdovų tauta", savo talentų neužkasė, neišeikvojo, neišbarstė. Ką jis gavo iš Kūrėjo, iš Lietuvos žemės, iš lietuvių tautos — jis vystė, ugdė ir kūrė.

Kalvio nukaltas noragas blizga ir šviečia tik versda-

mas vagą po vagos. Gi tas pats noragas, pamestas patvory, rudyja, genda ir pagaliau sunyksta. Panašiai atsitinka ir su žmogaus talentais. Neugdomi jie pražūna, kas labai dažnai ir pasitaiko.

Ne taip buvo su Krupavičium. Dar ir šiandien, švęsdami jo 75 metų sukaktuves, mes stebimės jo judrumu, darbštumu, aktualumu ir minties skaidrumu.

Kas yra Krupavičius? Mes mėgstamte visus gyvenimo reiškinius ir asmenis įsprausti į tam tikrus rėmus, įstatyti į paragrafus, kitaip sakant, klasifikuoti. Tai atlikę, skaitome reikalą baigtu. Taigi pamėginkime ir Krupavičiui pritaikyti mums žinomus štampus. Jau pradžioje reikia pastebėti, kad jo asmenybė yra šakota ir įvairi.

Jis yra kunigas, buvo vikaras, kapelionas, klebonas, dekanas, kunigų seminarijos profesorius, prelatas; dabar jau tiktų pavadinti altarista, tik be altarijos. Jis yra žurnalistas ir rašytojas, parlamentaras, ministeris, partijos ideologas ir jos vadovas. Bet ir suminėję šias ryškias žymes, dar neapibūdinsime jo asmenybės. Dar negauname tikro Krupavičiaus veido. Pav., nors jis dirba politikos darbą visą amžių, bet nėra politikas tikra to žodžio prasme: Jis daužo kakta sienas. Jei politikas savo kely sutinka sieną, jis ją mėgina perlipti, jei to neįstengia, mėgina apeiti arba lenda pro apačią. Politikas savo oponentą mėgina pralenkti, net apgauti. Jis nėra nė žemės ūkio žinovas, nors buvo Ž. ū. ir miškų ministeriu ir įvykdė tokią žemės reformą, kuri gali būti pavyzdžiu kitoms tautoms ir valstybėms. Dvarų žemių dalinimas ano meto jaunutėj ir neturtingoj valstybėj buvo tikrai labai rizikingas ir galėjo baigtis katastrofiškai. Jis varė aiškiai ne ūkišką darbą. Krupavičius be žemės naujakuriams nieko daugiau duoti ir negalėjo. Ir visi Lietuvos ekonomistai ir ūkio žinovai sakė, kad Krupavičius galutinai sugriaus ir taip po karo nualintą Lietuvos žemės ūkį. Bet jauno ministerio ryžtas, pasitikėjimas savo tautos vaikais, jų išmintimi ir jų darbštumu, ir net jo skubėjimas tą reformą vykdyti tokiais netikrais laikais (visiškai ramių laikų nepriklausoma Lietuva niekad ir neturėjo) apvylė visus ūkiškosios katastrofos pranašus ir žinovus. Naujakuriai, kaip vėliau pasirodė, darė stebuklus; labai mažas jų procentas nepajėgė įsikurti.

Jeigu jau ryžomės Krupavičių įrėminti, tai aš drįsčiau jį skirti į labai retą žmonių grupę — į kovotojų grupę.

O kovoti jis pradėjo labai anksti. Pačioj jaunystėj jis grūmėsi su savo vargu. Jis yra gimęs Dzūkijos -- Dainavos dvariokų tarpe — kumetyne. Anais laikais dvaras tai buvo toji vieta, kur telkėsi Lietuvos vargas. Ten ir lūšnos buvo tamsiausios, ir valgis prasčiausias, ir drabužis šiurkščiausias. Žmonių santykiai taip pat nebuvo meilūs. Kumetis buvo ujamas ir varomas "jagamasčių" ir jo visokių "akamonų" ir "nomiesnykų". Jis tik pluko, dirbo, tačiau savo darbo vaisių jis nematė. Apie švietimą ir mokslą ten niekas negalvojo. Ir Krupavičiui buvo lemta visa tai pažinti ir išgyventi. Ir jis užsigrudino. O užsigrudinimas varge ir kovoj matant tokias neteisybes ir kovas už juodos duonos plutą, jo ne tik nepalaužė, bet davė jėgų ir jį skatino prie darbo. Ča buvo pasėti pirmieji daigai būsimos didingos lietuviškos žemės reformos.

Krupavičius yra maištingos sielos. Jis niekad nesutiko su jam nepatinkama esama padėtimi. Jam atrodė, kad jeigu yra taip, tai gali būti ir kitaip. Jis nežiūrėjo į gyvenimą kaip kažką nepajudinamą, kažką nepakeičiamą ir nekeistiną. Kaip poetas Putinas sako: „Aš nežinau kada ir kaip, bet tik pasauly turi būt kitaip". O Krupavičius norėjo žinoti, kada tas "kitaip" turi būti daromas ir žinojo "kaip" tai turi būti daroma. Krupavičius neliko dvarioku ir nesitenkino nei kumetyno aplinka nei jo pasidavimo dvasia. Bet tuo pat metu Krupavičius nei dvaro nei dvarioko neužmiršo. Jis pas juos grįžo. Bet grįžo kaip partijos lyderis, kaip partijos programos autorius ir vykdytojas, kaip Lietuvos St. Seimo narys, kaip Žemės Ūkio ministeris. Grįžo kaip reformatorius - valstybininkas ir socialinio teisingumo nešėjas.

Jam teko toj pat jaunystėj kovoti ir su kitais pavojais. Tėvui išvažiavus į užjūrius geresnio duonos kąsnio ieškoti, jo motina įsigijo Igliškėly smuklę — vienintelį tada lietuviui prieinamą verslą. Atsivėrė nauja nedėkinga aplinka, į kurią savaime pateko brėstantis jaunuolis. Bet jis nepaskendo smuklės dūmuose ir neapsvaigo alkoholio nuoduose. Jis veržėsi į mokslus. Jis baigia Veiverių mokytojų seminariją ir

išvažiuoja Lenkijon mokytojauti. Daugelis jo vietoje būtų ir nurimę.. Iš kumetyno ir smuklės į mokytojus tai jau savaime yra didelis socialinis šuolis. Bet jis nerimsta. Jis veržiasi jau toliau. Jis jau klierikas Seinų kunigų seminarijoje. Jis jungiasi į slaptas lietuvių kuopeles, jis jungiasi į kovą su lenkais profesoriais, su lenkais klierikais, su apsnūdusiais lietuviais. Jis įsigyja priešų, kurie jam pastoja kelią kunigo šventimams gauti. Ir tik vysk. Karoso užtarimu jis nugalėjo visas kliūtis, šventinamas kunigu ir siunčiamas į Petrapilio Kunigų Akademiją. Jis jau eina aukštuosius teologijos mokslus. Juos jis baigia 1916 m. Ir tais pat metais važiuoja kapelionauti lietuvių gimnazijon Voroneže, kur ir man teko su juo susidurti kaip tos gimnazijos mokiniui. Atrodė, kad jau dabar jaunam kunigui tapus gimnazijos kapelionu, nebus su kuo kovoti, nebent su neramaus kraujo mokiniais.

Bet už kelių mėnesių prasidėjo Rusijos nekruvinoji revoliucija. Užplūdo laisvės svaigulys, kuris pagavo kiekvieną tada ten gyvenusį.

Pasinaudodami laisve, lietuviai kibo į darbus: šaukė mitingus, kūrė organizacijas, draugijas ir partijas, organizavo kursus ir suvažiavimus ir pagaliau garsųjį Petrapilio Lietuvių Seimą. Tai buvo dienos darbo ir džiaugsmo. Griuvo caro tvirtovė ir tautų širdis perskrodė laisvės spindulys. Ir kas tada galėjo svajoti apie ramybę? Nerimo ir jauno kapeliono širdis. Jis su visu užsidegimu metasi į plataus visuomeninio darbo barus ir rengiasi jau nepriklausomai Lietuvos valstybei. Nes anuomet niekam ir į galvą neatėjo mintis, kad Lietuva galėtų ir vėl būti kieno nors okupuota.

Ateina nauja jau kruvinoji revoliucija, pradėta ir dar šiandien nebaigta. Ir vėl aptemo laisvės pašvaistės. Prasideda nauji areštai, naujos kratos, atsiranda nauji žandarai ir iš lietuvių tarpo, prasiveria ir vėl kalėjimų sienos, kurios priglaudžia tuos pačius kovotojus už Lietuvos reikalus. Krupavičius turėjo iš Rusijos bėgti. Ir bėga per karo frontus į vokiečių užimtą Lietuvą.

Lietuvoj jau naujas ir naujos formos frontas. Kito pobūdžio. Lietuvos atstatymo darbai. Jau tada buvo paskelbtas Vasario 16 dienos aktas — Lietuvos valstybei atstatyti.. Krupavičius pasineria su visomis savo jėgomis. Dar vokie-

čiams esant, jis bažnyčiose ir atlaiduose sako pamokslus apie Lietuvos valstybę, apie lietuvio pareigas, apie tam pasirengimą.

Visai realus valstybės atstatymo darbas prasidėjo, kai buvo sudarytas 1918 m. rudenį pirmasis Lietuvos Respublikos ministerių Kabinetas. Svarbiausias to laiko Krupavičiaus įtakoje padarytas darbas tai prieš pradedant savanorių šaukimą, yra išleidžiamas Krikščionių Demokratų manifestas apie būsimą Žemės reformą. Tai buvo gairės, kurios nusakė tam tikrą būsimos Lietuvos valstybės pobūdį.

Kovoms einant už Lietuvos jaunutės valstybės egzistenciją ir vejant priešus iš lietuviškų žemių, buvo kartu einama prie Lietuvos Steigiamojo Seimo — Konstituantos — šaukimo. Krupavičiaus vadovaujama partija niekad negalvojo, kad jai teks pirmaujanti rolė tame taip svarbiame ir viską lemiančiame valstybės organe. O ji teko. Ir tai labai kritišku metu. Visas naujas statinys siūbavo. Ligi Steigiamojo Seimo laikinos vyriausybės keitėsi viena po kitos. Iš vienos pusės slėgė sunkumai naują valstybę statant ir ginant ją nuo visų jos priešų; iš kitos pusės nepatyrę Lietuvos valstybininkai susidurdavo su vidaus sunkumais, o patyrimo nebuvo. Liko vien intuicija, gera valia ir idealizmas.

Nors Steigiamajame Seime krikščioniškasis blokas turėjo aiškią parlamentarinę daugumą, tačiau buvo sudaryta koalicinė vyriausybė. Tai buvo šviesus mūsų politinių partijų istorijos momentas. Krupavičius buvo daugumos lyderis ir jam priklauso už tai pati didžioji atsakomybė.

Rinkimai į seimus ėjo vieni po kitų. Atėjo ir gruodžio 17 diena. Ji pasuko Lietuvos valstybės vairą kita linkme. Šia proga aš norėčiau atkreipti dėmesį, kad gruodžio 17-ji dar ligi šiai dienai įvairiai interpretuojama, ir mes neturime vienos istorinės koncepcijos. Norėčiau tvirtinti, kad tai nebuvo partijų rivalizacija ir vulgariai kalbant kova už valdžias. Krupavičius gruodžio perversmo neruošė. Bet kada jis įvyko, jis su visu valstybininko rimtumu dėjo visas pastangas jį įstatyti į konstitucines vėžes. Kada jam tai nepavyko, jis su visa partija pasitraukė.

Po šių įvykių, ir valstybės vadovams atsisakius nuo parlamentarinės santvarkos, Krupavičius važiuoja į užsie-

nius savo žinių pagilinti ir pasižvalgyti po platųjį pasaulį.

Grįžęs iš užsienio, jis pasuka savo tiesioginio pašaukimo keliu: jis eina kunigauti. Vikaro pareigos Garliavoj, klebonas Veiveriuose, dekanas Kalvarijoj, profesorius Vilkaviškio kunigų seminarijoj.

Paskyrimas jo vikaru po ilgo politinio darbo, po jo ministeriavimo, po pirmininkavimo didžiausiai Lietuvos partijai, daug kam atrodė lyg ir pažeminimu ir savotišku izoliavimu iš politinio lauko. Geriausiu atveju žmonės traktavo, kad tai yra bandymas, nes Katalikų Bažnyčioj politinis darbas į kunigo stažą neužskaitomas.

Krupavičius iš politinio darbo nepasitraukė, nes nuėjus partijai į pogrindį, jis ten visada aktyviai reiškėsi.

Užėjus Lietuvai sunkiems rusiško teroro laikams, Krupavičius mėgina vesti derybas su krašto okupantu. Jiems Krupavičius pakartojo seną savo tezę, kurią jis dar Rusijoj viename mitinge, besteigiant krikščionis demokratus, yra pasakęs: su socialistais ir komunistais jis galįs bendradarbiauti, jei tas bendradarbiavimas eis tik darbo žmonių gerovei ir nelies pasaulėžiūros reikalų, pripažįstant sąžinės laisvę. Katalikų Bažnyčia, nuo pat jos pradžios stovėjusi pažemintųjų sargyboje ir juos gynusi nuo visokio išnaudojimo, ir šiandien pasikeitus politinėms sąlygoms, ji neatsisakys mažinti jų vargą. Tai buvo platus memorandumas, bet apie jo atgarsius nieko neteko girdėti. Tik antram okupantui atėjus į Lietuvą, jam buvo prikišamas noras bendradarbiauti su bolševikais. Bet tai netiesa. Jis pasiūlė bolševizmo vadams ne savo bendradarbiavimą, o pataisas jų pažiūrose į individo ir tautos laisvės sritį.

Antram okupantui vykdant tik savo politiką neatsižvelgiant į tautų reikalus, Krupavičius su buv. Lietuvos Prezidentu K. Grinium ir su Ž. Ū. ministeriu Aleksa pateikia pareiškimus Lietuvos valdovams, išdėstydami lietuvišką pažiūrą. Jie čia susilaukė represijų.. Krupavičius išsiunčiamas į Vokietiją. Iš ten jau ir negrįžo. Vokiečiai padarė vieną gerą darbą, nes kitaip šiandien Krupavičiaus čia nebūtum turėję, o jo kaulelius seniai Sibiro vėjai būtų apraudoję.

Per pirmuosius 15 tremties metų Krupavičiaus dinamiškumas vėl žydėjo. Atsistojęs Vliko prieky jis išvysto di-

delę veiklą. Rašo, važiuoja, beldžiasi į pasaulio sąžinę. Ir vis dėl okupuotos Lietuvos, vis dėl kenčiančios tautos. Rezultatus mes žinome. Visi priėmė (niekas neatsisakė kalbėtis ir išklausyti), visi žadėjo, bet nieko niekas neištesėjo. Vakarai susirūpinę savo reikalais. Užleisdami bolševikus į mūsų ir į kitus Europos kraštus, jie padarė neatitaisomų klaidų ir neatleistinų skriaudų, tačiau nieko nepadarė ir nedaro toms skriaudoms atitaisyti. Bet Lietuvos byla tapo žinoma visam pasauliui. Tai yra atvira žaizda , kuri negyja.

Būdamas Vliko pirmininku, jis vykdė ir kitą tautinę misiją. Tai buvo visos lietuviškos išeivijos suvienijimo misija. Jo pastangomis atsirado Lietuvių charta ir Pasaulio Lietuvių Bendruomenė. Jis važiavo iš vieno krašto į kitą, ragindamas ir įrodinėdamas, kad vienybėj būdami daugiau padarysime, kad apsijungę į vieną didžiulę visus laisvuosius kraštus apimančią organizaciją, mes lengviau išlaikysime savo tautybę ir sekmingiau pajėgsime pagelbėti okupuotai tautai. Jo misija pilnai būtų baigta, jei jis dabar gyvendamas Amerikoj, kur Lietuvių Bendruomenei tiek daug opozicijos, savo autoritetu prisidėtų prie jos galutinio laimėjimo.. Pasinaudodamas šia proga čia aš noriu pasveikinti Prelatą PLB Valdybas vardu jo patriarcho sukaktį švenčiant.

Tai tokie trumpi metmenys. Jie nėra pakankami Krupavičiaus asmenybei išryškinti. Bet jau iš šių galime numanyti, kodėl aš jį įrikiavau į kovotojų eilę.

Čia aš neminėjau jo darbo spaudoje, jo parašytų knygų ir straipsnių. Neminėjau ir kitos labai didelės srities — tai jo kalbų. Kaipo kalbėtojas jis lietuvių tarpe stovi pačiose pirmose eilėse. Jo kalbos buvo ir tebėra ir turiniu svarios ir forma gražios. Į jas jis įdeda ne tik išminties, bet ir jausmų. Dėl to jos yra turiningos ir kartu uždegančios. Kai kas sako, kad jis yra kalbėtojas iš Dievo malonės. Jis pats yra kitokios nuomonės: jis kalbai rūpestingai ruošiasi.

Dar šiek tiek apie *Krupavičiaus charakterį*. Nors čia mes visi jį matome, su juo sveikinamės, kalbamės, bet jeigu reiktų žvilgtelti į jo vidaus pasaulį, tai ne vienas suklystum, tardami, kaip sunku žmogų pažinti. Aš bandysiu nors trumpais bruožais dirstelt ir į jo charakterį.

Krupavičius yra savotiškas. Pirmiausia kaipo kunigas yra menkas diplomatas. Ką jis mano, tą ir sako. Jis nieko

nevynioja į pakulas. Jo įsitikinimu, kunigo pareiga yra sakyti tiesą. Nors mes visi žinome, ką kartais reiškia pasakyti tiesą; gali atsitikti kaip toj istorijoj, kada žmogus pamėgino tik vieną dieną sakyti tiesą. O istorija baigėsi tuo, kad žmogelis neteko savo žmonos ir draugų, buvo išvytas iš tarnybos ir buto. Ir vis dėlto Krupavičius yra tiesiakalbis.

Atsimenu vieną epizodėlį iš vokiečių okupacijos laikų, kada man teko taip vadinamoj savivaldoj tvarkyti finansus.

Vieną gražią dieną įgriuvo į mano kabinetą Maironio gatvėj Kalvarijos dekanas.

— Girdėjau, kad tu palaikai vokiečių tezes? — be jokių įvadų pradėjo jis tiesią kalbą.

— Kokias tezes? — klausiu. Ir pradedam kalbėtis, aiškintis. Tai užtruko gerą valandą.

— Tai nuraminai, — po to jis tarė. — Bet matai, savo nusistatymus reikia patikrinti.

Nieko į tai neatsakiau, tik pagalvojau: šiuo kartu nusistatymą reikėjo patikrinti pačiam dekanui. Atėjo, mat, perspėti klystančią avelę.

Su žmonėmis prelatas taip pat savitai elgiasi. Kuo žmogus socialiniu atžvilgiu stovi žemesnėj pakopoj, tuo jis nuoširdesnis. Jis tokiais atvejais parodo begalinę kantrybę. Daug kas atmename 1925 — 1926 metus, kada Kupavičius dalino žemes, būdamas Žemės Ūkio ministeriu. Tada jis priimdinėjo kiekvieną, jeigu tik jis panorėdavo pasikalbėti su pačiu ministeriu.

Opozicinės partijos juokėsi, esą Krupavičius renka balsus rinkimams. Gal buvo ir to. Bet žmonės tuo naudojosi, o jis jų nei vieno neatstūmė, nors jų eilės buvo išsidriekę ne tik ministerijos koridoriuje prie jo kabineto durų, bet išsitiesusios Kęstučio gatvėje prie ministerijos rūmų. Jose — tose eilėse — daugiausiai lūkuriuodavo dvariokai, naujakuriai ir vienas kitas ūkininkas. Kaune buvo savotiška atrakcija. Kartais būdavo ir linksmų atsitikimų. Vienas, rodos, žemaitis atnešė ministeriui dovaną, ne tai gumbuotą lazdą, ne tai raitytą pypkę. Krupavičius pakvietė jį pietų pas save į namus. Laimingas žemaitis pavalgė, bet apie namus nė negalvojo. Paprašė ministeris ir nakvynės. Sekantį rytą žemaitis nesirengia važiuoti namo, taip jam patiko ministeriškos viešnagės. Ir taip išbuvo "ant kvateros" pas Krupavičių tris

dienas. Ir jis turėjo kantrybės su juo "bovytis": neužgauti iš jūsų mažiausio".

Su savais, su Seimo nariais jis buvo kietas, net aštrus. O kaip partijos - frakcijos lyderis įvarydavo ir baimės.

St. Seime buvo populiarus žmogus Vytautas Bičiūnas. Gabus, įdomus ir visokeriopai išsilavinęs. Vienu žodžiu, talentingas. Jis galėjo kalbėti ekspromtu valandomis. Vieną kartą partijos lyderis įsako važiuoti jam į Kamajus ir didelių atlaidų proga "nulaikyti" mitingą. O Kamajai buvo žinoma vieta ir garsūs savo kairiaisias veikėjais, tada dar vadinamais cicilikais. Reiškia, mitinguoti bus sunku. Nušvilps, o jei ko gero, tai ir dar blogiau gali nutikti. Bičiūnas nedrįsta atsisakyti, bet bijo ir mitingo. Tačiau išvažiavo. Atvažiavęs į reikiamą stotį, kur jo jau laukė arkliai, Bičiūnas sąmoningai "užmiega" ir stotį pravažiavo. O kitas traukinys bus tik už paros. Retai tada važinėjo Lietuvos traukiniai. Na ir ką gi? Priežastis rimta. Galės pasiteisinti ir baisiam partijos lyderiui. O atrodė, kad Bičiūnas nebuvo ir bailiųjų. Pats Bičiūnas vėliau pasakojo šį nuotikį, iš kurio ryškėja kokia drausmė viešpatavo net Seimo narių tarpe.

Krupavičius statė didelius reikalavimus pats sau, statė juos ir savo bendradarbiams. Nemėgo apsileidimo, nemėgo tinginiavimo.

Krupavičiaus gyvenimas buvo ir yra skirtas ir paaukotas savai tautai ir savai valstybei.

Pirmiausiai jis kovojo ir dabar tebekovoja už jos laisvę, t. y. už Lietuvos valstybės atstatymą. Nes tik tada tauta gali laisvai pasireikšti, kada ji turi savą valstybę. Tą labai gerai suprato ir senoji Lietuva. Krupavičius yra atydus tautinės sąmonės ir tradicijų saugotojas.

Kada tauta buvo laisva, jis kovojo už jos geresnį susitvarkymą, už lietuvio pilietines teises, už jo laisves, jos gerovę ir socialinį teisingumą, kuris neskirsto tautos vaikų į sūnus ir posūnius.

Dabar jis kovoja už lietuvio išeivio tautinę sielą. Jis sunkiai pergyvena, matydamas lietuvį kelis metus pabuvusį svečioj šaly ir jau tolstantį nuo savo tautos, nuo savo kalbos, nuo savo bendruomenės, nuo lietuviškos parapijos ir vedantį savo vaikus šunkeliais.

Jis kovojo ir kovoja už lietuvio išsimokslinimą, už jo

susipratimą ir iškilimą kitataučių tarpe. Jis grumiasi už jo moralinį lygį, už jo dorovinį elgesį, už jo pilnutinį žmogiškumą. Jis siekia, kad lietuvis visais atžvilgiais praaugtų kitas tautas.

Jis pats yra lietuvis nacionalistas kilniausia to žodžio prasme, nes jis nieko nesiekia kitų tautų sąskaiton, ir kitas tautas ir toleruoja ir gerbia.

Kaip geras krikščionis, Katalikų Bažnyčios kunigas, jis pripažįsta visų tautų ir asmenų lygybę; bet būdamas lietuvis, jis siekia, kad jo brolis būtų geriausias, išmintingiausias, dorovingiausias. Šito gėrio jis turi pasiekti savo asmens tobulėjimu ir darbu.

Kaip minėjau, jis yra socialinio teisingumo skelbėjas ir vykdytojas. Savoj tautoj jis siekė tokios socialinės santvarkos, kurioje nebūtų alkstančių, nebūtų benamių ir šalančių; nebūtų vargo ir skurdo.

Jis todėl nuėjo į palitiką, į partiją, į seimus, į ministerius, kad troško įgyvendinti savoj tautoj per įstatymus, per valstybines institucijas tą idealinę santvarką, kurią jam įkvėpė krikščionybės mokslas ir vienas jo vyriausių įsakymų: "mylėsi savo artimą".

Ir jis kovojo su visais, kurie jo manymu, piršo tautai klaidingus kelius ir netikras vertybes.

Ir man šiandien yra džiugu konstatuoti, kad ir jo asmuo ir jo darbai yra įvertinti. Man ypač džiugu konstatuoti, kad štai jam bešvenčiant 75 metų amžiaus sukaktį, šiose iškilmėse dalyvauja net jo politiniai — partiniai priešai. Skubu atitaisyti, nes žodis "priešas" čia ir netiktų. Jie nėra priešai. Jie yra oponentai, yra bendradarbiai, kurie kartu paėmus gal tik pagelbsti tautoje išryškinti tam tikras nuotaikas ir ugdyti jos politinį bei pilietinį susipratimą.

Bet kokia politinė grupė, piršdama tautai savo politinę bei socialinę programą, išeina iš savo idealistinio įsitikinimo ir siekia tautai to paties gerbūvio ir tos pačios didybės, kaip ir kitos partijos, tik skirtingais metodais, skirtingais keliais.

Tam tikrais tat momentais mes privalome pakilti aukščiau savo aistrų, aukščiau pilkosios kasdienybės ir ramiai žvelgti į vieni kitų veidus iš amžių perspektyvos. O mes tada tikrai išvysime, kad visos politinės lietuvių partijos,

visi lietuviai politikai siekė savo tautą išvesti į šviesų rytojų, kuriame amžinai viešpatautų ramybė ir gerovė. Tik tą kelią pasirenka pati tauta. Tas vienintelis pagrindinis demokratinis principas, kuriam besąlyginiai turi paklusti kiekvienas politinis junginys. Ir aš esu įsitikinęs, kad šiandien mes žvelgiame vieni į kitus žymiai blaiviau ir nuoširdžiau, negu anksčiau. Nes ką gi reiškia matyti šioje salėje ir rengėjų tarpe tokią įvairią visuomenę, kurią subūrė Krupavičiaus asmuo. O juk šis pagerbimas surengtas Krikščioniui Demokratui. Tai reiškia mūsų aukšto valstybingumo, politinio susipratimo ir gilios kultūros rodiklį.

Kada Amerikos naujai išrinktas prezidentas demokratas Kennedy padarė vizitą pralaimėjusiam rinkimus savo oponentui respublikonui Niksonui mes pastebėjome, kad tai yra didelės politinės kultūros ne tik jų asmenys, bet ir visos Amerikos valstybė.

Tenka tik pasidžiaugti, kad prie tokios kultūros artėjame ir mes, tuo pačiu metu tolsdami nuo, lumumbiškų ir kitokių laukinių papročių, kur politinius priešus ne tik muša, bet ir kepa.

Kai Lietuva bus laisva, o ji tikrai tokia bus, išeivijos gal ir bus pareiga parvežti į savo šalį ir šią politinę kultūrą, bei ideologinę toleranciją.

Sumuodamas savo žodį, aš noriu konstatuoti, —

Krupavičius dirbo tik savo tautos gerovei. Jo dirbti darbai iš vienos pusės buvo būdingi senovės D. Kunigaikščių Lietuvos valstybinei ir politinei išminčiai, ir jie buvo didingi, monumentalūs ir žadantieji tautai didelės palaimos ateity. Iš kitos pusės jo darbai ir tų darbų charakteris atitiko iš amžių glūdinčią lietuvišką žmoniškumo kultūrą, įgimtą teisingumą ir krikščionišką meilę, kuo ypač ryškėja mūsų pavergta tauta.

Ir jis ne tik pats dirbo, jis traukė ir kitus. Jis buvo iniciatorius, skatintojas ir vadovas. Jo dirbti darbai pilnai galės būti įvertinti tik istorinėje perspektyvoje.

Baigdamas, aš neketinu Jubiliatui dėkoti. Tai būtų permenka padėka. Jam dėkos pati tauta. Dėkos lietuvių kartos, į kurių širdis niekas neužtvenks laisvės varpo aidų, kurioms nieks neužtemdys tautinės ir valstybinės sąmonės, nieks ne-

KRUPAVIČIUS — VALSTYBININKAS

Mykolas Krupavičius — valstybininkas — tokia vedamąja mintimi 75 metų amžiaus sukakties proga jam buvo suruoštas minėjimas. Mintis pagerbti didįjį kovotoją dėl Lietuvos laisvės kilo krikščionių demokratų veikėjų tarpe ir rado didelį pritarimą ir kitų srovių asmenyse. Specialų komitetą sudarė šie asmenys: J. Bačiūnas, J. Bičiūnas, S. Dirmantas, C. Grincevičius, J. Jasaitis, E. Juknevičienė, J. Juozaitis, P. Kisielius, M. Mackevičius, F. Manelienė, G. Musteikienė, M. Purvinas, A. Repšys, M. Rudienė, A. J. Rudis, A. Rugytė, J. Sabaliauskas, R. Skipitis, S. Stasiškienė, Vl. Šimaitis, V. Šimkus, J. Švedas, A. Vilušis, K. A. Vilkaitis ir B. Vitkus. Į paminėjimo darbą buvo įsijungę visi komiteto nariai. Atskiriems darbams atlikti buvo sudarytos kelios sekcijos.

Minėjimas susidėjo iš dviejų dalių: akademijos ir vakarienės. Akademijos metu visų komiteto narių bendru pageidavimu buvo pakviestas pagrindiniu kalbėtoju Jonas Matulionis iš Kanados. Didelę minėjimo dalį užėmė sveikinimai žodžiu ir raštu, gauti iš viso plataus pasaulio. Prel. Mykolas Krupavičius buvo pasveikintas daugiau negu milijono žmonių vardu.

(Tęsinys 76 pusl.)

---

išgraus teisybės ir meilės principų, taip giliai įsisunkusių į lietuvišką sąmonę ir kraują.

Tačiau negaliu iš čia pasitraukti netaręs savo linkėjimo:

Mielas Jubiliate,

Jūs pamilote savo tautą nuo pat savo jaunystės dienų, kada ji buvo pavergta, kada jos teisės buvo mindžiojamos, kada ji buvo ir neturtinga ir visų apleista; jai paaukojate visas savo jėgas, o dabar sunkiai keliate jos nedalią. Linkiu — nepalinkti po amžiaus našta ir nesuklupti laiko tekmėje. Linkiu sulaukti tos laimingos valandos, kada ir Jūs ir mes galėsime grįžti į savo laisvą šalį, kur po tremties kančių ir visų darbų galėsite atsigauti jos kvapių girių ošime ir margų pievų žieduose.

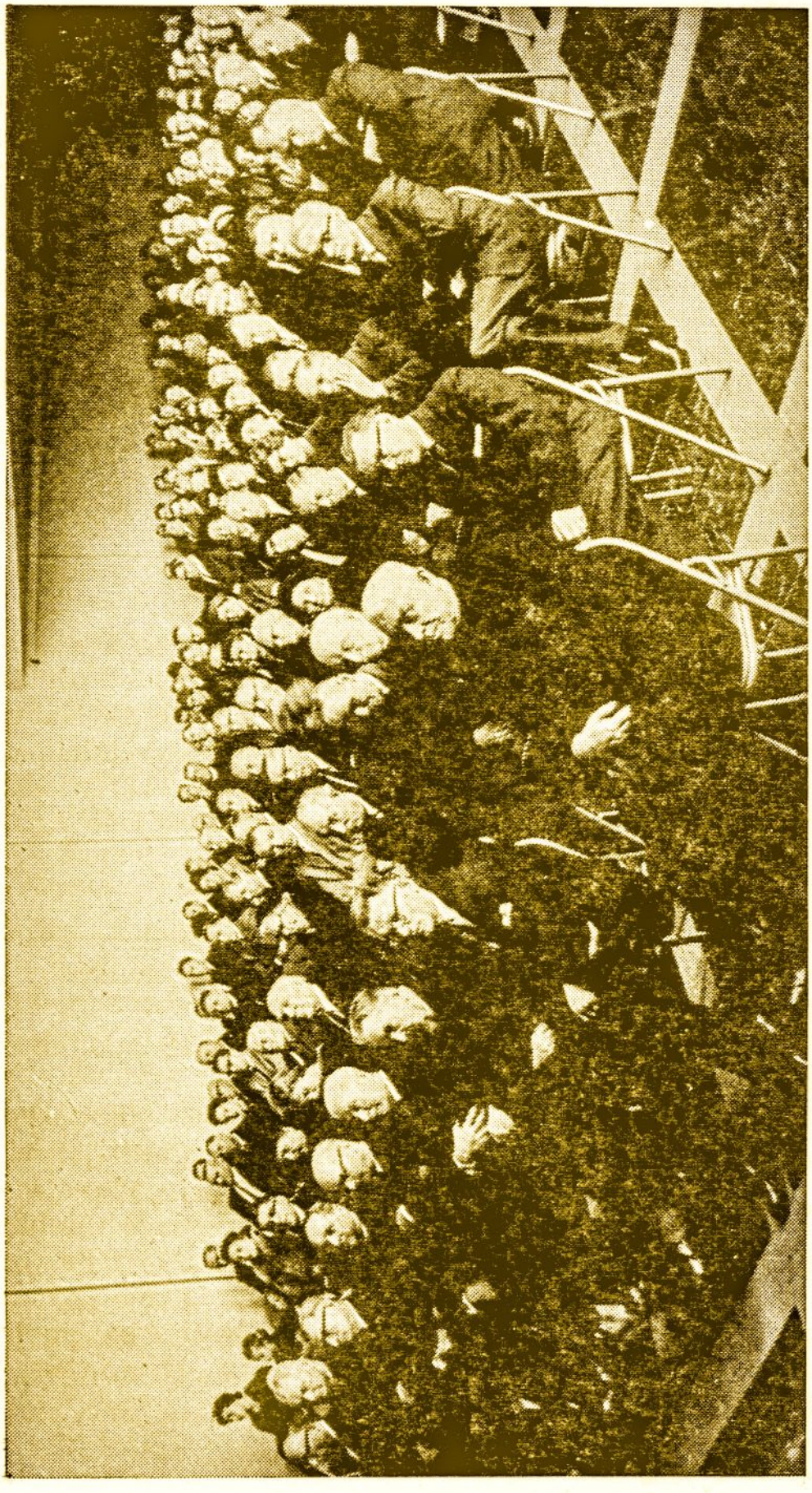

Prel. M. Krupavičiui pagerbti dalyviai iškilmingos akademijos metu.

ŽODŽIAI IŠ ŠIRDIES

SVEIKINIMAI IR LINKĖJIMAI

* * *

Augustus Pontifex Michaeli Krupavicius antistiti urbano septuagesimum natalem celebranti fausta cuncta ominatus ut progrediente aevo placidiore usque sapientia pietateque proficiat ipsi apostolicam benedictionem peramanter impertit.

CARDINALIS TARDINI

* * *

J.E. Prelato Mykolo Krupavičiaus pagerbimo proga minint jo amžiaus 75 metų sukaktį.

Jūsų Kilnybe, Mums Visiems Mielas Prelate,

Daug ko mes nepajėgiame suprasti ir įvertinti, o dar daugiau nesugebame pareikšti, ką suprantame. Šis Jūsų amžiaus 75 metų sukakčiai paminėti aktas yra tiek kuklus, kad pasiteisinti galima tik vienu faktu: nesame tauta savo tėvynėje, o tremtinių ir emigrantų saujelė už Atlanto.

Permenki esame net išvardinti Jūsų darbus ir nuopelnus mūsų tautai. Ar ypatingu Dievo malonės keliu ar gal atsispindint mūsų laikuos tautos praeities didingai dvasiai, vadovauti laisvam gyvenimui prisikeliančiai tautai atsirado žmonių su protais ir širdimis kaip Jūsų, kokių net didelėms tautoms pas save surasti lemta ne kiekvienoje generacijoje. Jūsų auka savo tautos labui labai karšto patrijoto visada buvo darnoje su Jūsų kunigyste ir pagal Bažnyčios mintį, nes šviesios atminties mūsų laiko Bažnyčios Ganytojas P. Pijus XII savo rūmų Prelato titulu Jus pagerbė tada, kai buvote ne kuriose kitose pareigose, o vadovavote VLIKui.

Jau iškeliavo amžinybėn tie didieji Lietuvos vyskupai, kurie buvo Jūsų ir darbo ir asmeniniai draugai ar viršiš-

Lietuvos Nacionalinė
M. Mažvydo Biblioteka

ninkai. Aš norėčiau savintis sau nors numanomą dar gyvų Lietuvos vyskupų pritarimą viso Lietuvos Episkopato vardu Jums išreikšti šia proga visos katalikiškos Lietuvos pagarbą, dėkingumą ir meilę.

Tesuteikia Viešpats Jums dar daug pajėgių metų skelbti savo tautos ir Lietuvos meilę svetur augančiam mūsų jaunimui.

Nors tektų dėl to sudrebėti žemei ir dangui, vistiek linkiu Jums sulaukti Lietuvai naujos šviesios gadynės ir gyvam ten sugrįžti.

Su nuoširdžia lietuvio vyskupo meile ir pagarba miniu Jus ir minėsiu kasdien maldoje kaip lietuvį ir kunigą be rezervų atsidavusį savo tautos dvasinei ir žemiškai gerovei. Mes stengsimės sekti Jūsų pavyzdžiu.

Su nuoširdžia meile ir pagarba.

† VYSK. VINCENTAS BRIZGYS
Kauno Koadiutorius, s.d.

* * *

Optima vota et gratulationes ad diem anniversariam Tuam Natalitiam cum benedictione pastorali et in nomine nationis Latvensis!

† JOSEPHUS RANCANS
Epps

* * *

NUOŠIRDŪS SVEIKINIMAI IR LINKĖJIMAI

DIDŽIAM MŪSŲ TAUTOS VYRUI,

PREL. MYKOLUI KRUPAVIČIUI,

ŠVENČIANT 70 METŲ AMŽIAUS JUBILĖJŲ.

DR. PRANAS IR JANINA
BAGDANAVIČIAI - BAGDAI

Tokią krūvą metų išgyvenęs, būki sveikas, mielas Prelateli! Septyniasdešimts penkių metų amžiaus sukakties proga siunčių glėbį pat geriausių linkėjimų ir už vis labiausiai — geros sveikatos ir giedraus ūpo!

Su dzūkišku nuoširdumu,

BRONIUS K. BALUTIS
Lietuvos Ministeris Londone

* * *

Nuoširdžiai sveikinu Tamstą sulaukus 75 metų amžiaus ir siunčiu geriausius linkėjimus — sekmingai tęsti savo darbą mūsų tautos gerovei, o ypač Lietuvos nepriklausomybės atstatymui.

Reiškiu gilią pagarbą.

S. GIRDVAINIS
Légation de Lithuanie,
Près de Saint-Siège

* * *

Labai apgailestauju negalėjęs ištrūkti į Jūsų šiandien jubiliejines pagerbtuves. Proga šauni ir viliojanti. Pagerbtuvės — ne eilinės. Džiaugiuosi ir čikagiečių šaunia iniciatyva Jus pagerbti. Paprastai, mes tautai nusipelniusius valstybės vyrus teatspėjame pagerbti tik prie kapo. Jūsų pasišventimo, darbų, tremties sielvartų ir metelių kuprinė buvo svari ir gręsė palaužti Jūsų nebejaunus pečius. Kad taip neatsitiko, aš ir džiaugiuos ir sveikinu.

Jūsų gyvenimas atvira knyga. Joje yra kas pasiskaityti. Jūsų pagerbtuvėse ją, be abejo, pavartys. Aš pasitenkinsiu tik žodeliu.

Jūs gyvenime rašėte, mokėte "iš viso vieko". Visą gyvenimėlį beldėte į lietuvio garbę ir sąžinę ragindami jį mylėti Tėvynę, jos kalbą bei būdą ir ginti, ką protėviai gynė. Mylėdami Lietuvą nekartą prašnekote ir perkūnais, kad kietą širdį atgaivinti ir išjudinti.

Palikote pėdsakų plačiame horizonte: Seinuos, Petrapilyj, Voroneže, Vilniuje, Kaune, Vilkaviškyj, Kalvarijoj, dargi Garliavoj, ir kitur, neminint laisvųjų Vakarų pasaulio. Palikote pėdsakų ir mano gyvenime. Aš dėkingas Jums už juos. Antai, arti pusė šimto metų kai man, ir mano šviesios atminties draugui, išdrožėte pamokslėlį Kaimelio klėtelėje,

kad gera esą kitas kalbas mokėti, bet savosios nemokėti — gėda. Jūs pasišovėte mus ir jos pamokyti. Tai man prilipo visam amžiui.

Šiemet, bene, 50 metų ir nuo Jūsų pirmagimio: "Idealas ir Jaunuomenė" pasirodymo spaudoje. Šauni tai buvo dovana Lietuvos jaunimui. Tas leidinys paliko jam ne be įtakos.

Šiemet ir Jūsų, kaip Ateitininko, jubiliejiniai metai, ir dar tokio Ateitininko! Ateitininko, kuris tai organizacijai pusšimtį metų save aukojo pats nieko iš jos nereikalaudamas.

Didelė garbė šia proga bent "gromatėle" prisijungti prie Solenizanto pagerbtuvių dalyvių, Jus nuoširdžiai pasveikinti bei palinkėt iilgiausių metų.

Dievulis Didžiajam Lietuviui ir Didžiajam Dzūkui tik vienu tegalėtų žemėje atsilyginti už gerą, nenuilstamą kovą ir darbą Tėvynei ir Lietuvos liaudžiai — tai laisva, nepriklausoma ir demokratiška Lietuva. Giliai nuoširdžiai linkiu Jums dar tokios Lietuvos sulaukti.

Prie mano sveikinimų bei linkėjimų visa širdimi jungiasi ir Ponia O. Kajeckienė.

Gilia pagarba

J. KAJECKAS
Lietuvos Atstovas Washingtone

* * *

Prieš 37 metus turėjau garbės pirmą kartą sutikti Jus Klaipėdoje, kada Jūs buvote Žemės Ūkio ministeris. Kiek daug atmainų įvyko Lietuvoje ir pasauly per tuos kelis dešimtmečius...

Negalėdamas asmeniškai dalyvauti Jūsų pagerbtuvėse, siunčiu nors šiuo laiškeliu Jums, garbingas Jubiliate, savo ir Brazilijos lietuvių sveikinimus, nuoširdžiai linkėdamas ilgo saulėto amžiaus Dievo garbei ir Tėvynės labui.

DR. FRIKAS MEIERIS
Įgaliotas Ministeris Rio de Janeiro

* * *

Jūsų garbingo Jubiliejaus proga, prašau priimti mano ir mano žmonos geriausius sveikinimus ir linkėjimus.

Sveikatos ir Ilgiausių Metų!

Jūsų,

JONAS BUDRYS
Lietuvos Generalinis Konsulas

Nuolankiai pašau jubiliantui perduoti mano nuoširdžius sveikinimus bei geriausius linkėjimus.

Su gilia pagarba

A. POLIŠAITIS
Lietuvos Konsulas
Sao Paulo

* * *

Gimtadienio sukakties proga, mudu su žmona nuoširdžiai Tamstą sveikinam ir linkime Tamstai kuogeriausios sveikatos.

Kaip matome, lietuvių tautos Didžiųjų Valstybės Vyrų gretos bauginančiai retėja, todėl turime vilties, kad gerasai Dievulis maloniai pažvelgs į nuvargintą Lietuvą ir leis Tamstai dar ilgai pabūti savo tautos reikalų sargyboje.

JULIUS J. BIELSKIS
Lietuvos Konsulas
Los Angeles

* * *

Daug darbingų metų, sulaukti Lietuvos laisvės ir sveikam grįžti į laisvą Lietuvą.

DR. P. DAUŽVARDIS,
Lietuvos Konsulas

* * *

Lietuvos Laisvės Komiteto ir savo paties vardu sveikinu Patį, jau persiritusį į antrąją aštuntojo dešimtmečio pusę. Tai gražus kelio gabalas. O svarbiausia, kad atgalios pažvelgęs, gali ramiai sau tarti: feci quod potui.

Ir pirmojo pasaulinio karo Rusijos tremtyje, ir Lietuvos nepriklausomo gyvenimo rūmą statant, ir Lietuvą sovietiniam negandui užgriuvus, ir mūsų išeivijos lietuvybę palaikant, — Pats niekada nevengei pirmųjų pozicijų, niekada neklausei, kiek priešas galingas ar baisus, o tik — kur jis yra.

Tegu dar ilgus metus Tavo rankos tvirtai laiko Lietuvos laisvės ir mūsų išeivijos lietuvybės išlaikymo kovos vėliavą.

Ilgiausių metų!

V. SIDZIKAUSKAS
L L K Pirmininkas

VLIKo Vykdomoji Taryba ir bendradarbiai kartu su susirinkusiais paminėti Tamstos amžiaus 75 metų sukaktį, jungia savo širdingiausius sveikinimus ir linki Tamstai geroj sveikatoj ir kupinam ikišiolinės energijos ištverti, iki bus atidaryti į Nepriklausomą Lietuvą vartai.

J. GLEMŽA, SIMAS MIGLINAS, DR. P. KARVELIS, E. BABIONAITĖ

* * *

Man tenka didelė garbė pasveikinti ir pagerbti mieląjį jubiliatą Prelatą Mykolą Krupavičių Vyriausiojo Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto — Vliko vardu.

Jau apie šešiasdešimt metų garbingasis sukaktuvininkas atsidėjęs dirba lietuvių tautinį, visuomeninį ir politinį darbą. Šią svarbiąją savo veiklą pradėjo dar pradžios mokyklos suole, platindamas lietuvių spaudą mūsų giliame kaime, Igliškėlių apylinkėse, tęsė ją būdamas mokytoju, dvasinės seminarijos klieriku, akademijos auklėtiniu, gimnazijos kapelionu. Lietuvos nepriklausomybės metais savo neišsemiamą energiją skyrė aukštoms demokratinių seimų lyderio, Žemės ūkio ministerio ir vėliau opozicijos vado pareigoms. 1939 m. pabaigoj prasidėjus Lietuvos nelaimėms, nesiliovė rūpinęsis savosios tautos likimu. Visus prakilnius darbus Tėvynėje buvo priverstas 1942 m. pabaigoj užbaigti taip pat lietuviškojo kaimo žmonių eilėse — būdamas Suvalkų Kalvarijos dekano pareigose.

Karo audroms aprimus, 1945 m. tremtyje išrinktas VLIKo pirmininku. Per dešimtį metų ėjo šias nelengvas pareigas, labai daug dirbo, organizavo bei plėtė kovą Lietuvai iš komunistinės priespaudos išlaisvinti. Pasitraukęs iš VLIKo pirmininko pareigų ir persikėlęs į Jungtines Amerikos Valstybes, talkininkauja Lietuvos išlaisvinimo pastangose.

Savo visuomeninę ir politinę veiklą rėmė lietuvybės, krikščionybės ir demokratybės giliai suprastais bei išgyventais principais. Per ilgus metus, bedirbdamas Lietuvių Krikščionių Demokratų politinėj srovėj, daug atliko visos Lietuvių Tautos gerovei.

Giliai tikiu, kad geriausiai pagerbsime mūsų sukaktuvininką, jeigu įsisąmoninsime ir atsidėję vykdysime dar Lie-

tuvoje 1944 m. Vasario 16 d. paskelbtą visų lietuvių politinių grupių bei kovos organizacijų priimtą VLIKo deklaracijos dėsnį, būtent, — visų politinių nusistatymų geros valios lietuviai nusiteiksime tarpusavio bendradarbiavimo ir vienybės dvasia kovoje dėl Lietuvos!

VLIKo vardu ir asmeniškai nuoširdžiai linkiu mielajam Prelatui Mykolui Krupavičiui gero sveikatos ir ilgiausių metų, pasiekti savųjų tikslų bei atlikti užsimotus spaudos ir visuomeninius darbus!

Vliko Įgaliotinis
L. ŠMULKŠTYS,

* * *

Jaučiame didelę garbę ir malonią pareigą pasveikinti Tamstą 75 metų amžiaus sukakties proga ir palinkėti sveikatos ir gausios Dievo palaimos.

Minint šią sukaktį, čia mums prieš akis prabėga turtingas didžiais darbais Tamstos gyvenimas. Kai Lietuva tebebuvo carų Rusijos okupuota, Tamsta stojai į sunkų darbą ragindamas lietuvius kovoti už geresnį socialinį gyvenimą ir keldamas jųjų valstybinį susipratimą; kai I pasaulinio karo metu carų Rusijos galybė buvo palaužta, būdamas Rusijoje tremtyje, Tamsta politiškai lietuvius organizavai ir raginai siekti politiškos laisvės savo tėvynei; kai iš Rusijos grįžęs radai Lietuvą sunkios vokiečių okupacijos teriojamą, įsijungęs į Lietuvos Tarybos veiklą, Tamsta visą Lietuvą skersai išilgai išvažinėjai šaukdamas lietuvius stoti į kovą dėl Lietuvos ir nepriklausomybės; kai Lietuva pradėjo nepriklausomai tvarkytis, Tamsta atlikai epochinės reikšmės darbus pravesdamas žemės reformą, nes tuo būdu sukūrei visiškai naujus socialinius santykius Lietuvoje; kai II pasaulinio karo metu Lietuvos okupantai persekiojo Lietuvos gyventojus, išstatydamas pavojun savo laisvę ir net gyvybę, Tamsta stojai ginti Lietuvos piliečių; kai dalis lietuvių pasitraukė ši savo krašto nuo tėvynę užliejančio komunizmo, Tamsta šioje tremtyje ėmeisi vadovauti politinei kovai dėl Lietuvos išlaisvinimo iš sovietų Rusijos okupacijos, organizavai lietuvių bendruomenę, kad lietuvis nepražūtų tautai ir kovotų dėl Lietuvos politinės ir kultūrinės laisvės.

Visą gyvenimą kovojęs dėl Lietuvos politinės laisvės ir jos žmonių socialinės gerovės, džiaugiamės, kad ir dabar Tamsta tebesi vienas iš pirmųjų kovotojų dėl Lietuvos išvadavimo iš sovietų Rusijos okupacijos.

Mums ypatingai malonu sveikinti Tamstą šios sukakties proga ir kaip krikščioniškos demokratijos kūrėją ir gaivintoją Lietuvoje, kuris visus savo darbus yra atlikęs vadovaudamasis josios principais, ir kaip didelį darbuotoją ir autoritetą ligi šių dienų.

LIETUVIŲ KRIKŠČIONIŲ DEMOKRATŲ
SĄJUNGOS CENTRO KOMITETAS

Dr. K. Šidlauskas — pirm., Pr. Vainauskas — vicepirm., St. Rauckinas — vicepirm, ir ižd., P. Maldeikis — sekr. ir Dr. V. Litas, K. Pabedinskas, J. Paškus, Pr. Povilaitis, A. Repšys, Kan. V. Zakarauskas ir A. Žemaitis — nariai.

* * *

Po plačiuosius užjūrius išsisklaidžiusių Mažosios Lietuvos lietuvių vardu siunčiu širdingiausius sveikinimus, sulaukus 75 metų amžių, ir linkiu nepalaužiamos sveikatos ir dar daug metų, kad galėtum džiaugsmingai sulaukti sunkios ir garbingos didelio valstybininko kovos laimėjimą — lietuvių tautos laisvės atstatymą ir visos Mažosios Lietuvos laimingą įsijungimą į vieną nepriklausomą Lietuvos Valstybę.

Mažoji Lietuva Tamstai visada buvo labai brangi. Tai jautėm ir matėm ne tik anais visų gilaus ilgesio lydimais nepriklausomybės laikais, bet ir dabartiniuose visų kenčiamos tremties varguose. Tamsta savo iškalbingu žodžiu ir savo patriotišku veiksmu daug kartų kėlei ir rėmei Mažosios Lietuvos politines aspiracijas ir tautinius idealus.

Ne visa, deja, jau įgyvendinta. Bet Tamsta sėkmingai dėjai nesugriaunamus lietuvių tautos vieningumo jausmų ir Lietuvos Valstybės idėjinio ir medžiaginio stiprėjimo pagrindus.

Priimk, mielas Prelate, mūsų visų gilios pagarbos ir padėkos nekintamą užtikrinimą!

MARTYNAS BRAKAS,
Mažosios Lietuvos Rezistencinio
Sąjūdžio Prezidiumo Pirmininkas

Su Tamsta tekdavo man Lietuvos Nepriklausomybės laikais Kaune ir Klaipėdoje susitikti ir svarbiais mūsų Valstybės reikalais tartis. Tuomet įsitikinau, kad Tamstai rūpėjo visos Lietuvos problemos. Žemės reformą pavyko Tamstai gerai pravesti, nors reikėjo daug kliūčių nugalėti. Labai Tamstai rūpėjo ir Vilniaus krašto išlaisvinimas iš lenkų okupacijos. Mus, mažlietuvius, ypatingai džiugino, kad Tamsta vis rėmei ir palaikei mūsų pastangas, išlaisvinti visą Mažąją Lietuvą ir ją suvienyti su Lietuvos Valstybe. Ir tremtyje, ar tai būtų VLIKe, kurio Pirmininku teko ilgai Tamstai būti, ar kitomis progomis, Jūs vis palaikėte Mažosios Lietuvos Tarybos reikalavimą, kad Mažoji Lietuva nuo senų amžių lietuviška, būtų neatskiriama Lietuvos Valstybės dalimi. Jūs savo nepalaužiamu patriotiškumu ir energija esate ypatingai geras pavyzdys jaunesnėms kartoms. Jeigu jos seks Jūsų pėdomis, tai Lietuva bus tikrai vėl laisva.

Mažosios Lietuvos Tarybos vardu nuoširdžiai sveikinu Jus šia iškilmių proga ir dėkoju Jums už teikiamą paramą Mažosios Lietuvos reikaluose. Aš jungiu savo sveikinimą ir padėką, linkėdamas, kad Visagalis Dievas Jums duotų sveikatos ir, kad Jums būtų leista ir toliau mūsų Tautos ir brangios Lietuvos labui darbuotis.

Aš esu tikras, kad Jūsų ir visų lietuvių troškimas, kad Lietuva taptų vėl neprikalusoma, išsipildys.

Spaudžiu Jums dešinę broliškai — lietuviškai!

VALIO LIETUVA

E. SIMONAITIS,
Mažosios Lietuvos Tarybos
Pirmininkas

* * *

Sveikindamas Tamstą 75 metų amžiaus sukakties proga, siunčiu Tamstai geriausius linkėjimus — ilgiausių metų, geros sveikatos ir tolimesnio pasiryžimo darbe Lietuvos laisvei atstatyti.

Jungiu gilios pagarbos žodžius.

S. LOZORAITIS

Labai gailimės, kad dėl atstumo negalime šiandieną Tamstą asmenišku dalyvavimu pagerbti. Į reiškiamą Tamstai pagarbą jungiamės kitu būdu.

Prieš penkiasdešimts metų jūs buvote keli Lietuvos veikėjai — šiandieną jų yra šimtai apsišarvavę žinija, aiškiu intelektu, tyra dvasia, kilnia širdimi ir žaviu patrauklumu; prieš penkias dešimts metų vienas kitas tebuvo atvejis, kada pasaulis išgirsdavo apie Lietuvą, jos žmones, kultūrą. Šiandieną visur yra Lietuvių Tautos tvirtovių, židinėlių ir nuolatos Lietuvos kaip savo tautos vardas kartojamas. Šiandieną dešimtys, šimtai taurios dvasios lietuvių lygiuojasi su pasaulio intelektualais, kultūrininkais ir įamžina Lietuvos, Lietuvių Tautos genijaus vardą.

Ir kada šiandieną daugelis su kančia ir skausmu galvoja apie pavergtą Lietuvą ir kartais praranda paskutinę viltį, tikėjimą į Lietuvos Laisvę — mes tikime, kad Tamsta, Brangus Sukaktuvininke, užgrūdintas Lietuvos Laisvės kovų veteranas, vienas Nepriklausomos Lietuvos kūrėjų ir vadų — ir dabar rasite ne tik žodžių, bet ir motyvų jungti vienybėn lietuvių išblaškytas pajėgas, žadinti ir skelbti ne tik viltį, bet ir tikėjimą gražia Lietuvos ateitimi ir jos prisikėlimu į Laisvą, Nepriklausomą gyvenimą. Kolonializmas, teigia specialistai, bus atgyventas dalykas už keliolikos metų. Jis bus atgyventas dalykas ir Lietuvos atveju.

Šiandieną Tėvynės meile, jos laisvės ir nepriklausomybės viltimi ir tikėjimu spinduliuoja Tamstos šventė. Linkime, kad ji Tamstai būtų apvainikuota tikrove ir galėtumėt grįžti Tėvynėn, kur krauju aplaistytas kiekvienas Lietuvos kampelis priglaus ir tuos, kurie savo darbu, kaip kiti krauju, įkūnijo Tėvynės meilės sąvoką gyvenime.

Nuoširdžiai linkime, kad Viešpats laimintų Tamstos dienas ir leistų dar išvysti laisvą, nepriklausomą ir laimingą savąją Tautą.

ONA IR KAZYS BAČKIAI

Didžiai Gerbiamą Prelatą Krupavičių, vieną Nepriklausomos Lietuvos formuotojų, minint 75 metų amžiaus sukaktį, Amerikos Lietuvių Socialdemokratų Sąjungos vardu sveikinu ir linkiu dar daug daug laimingų bei visuomeninėj veikloj darbingų metų. Prie šių linkėjimų visu nuoširdumu jungiuosi ir asmeniškai.

JONAS PAKALKA.

* * *

Kai iš daugelio Tamstai apibūdinti tinkamų žodžių jieškojau paties geriausio, Tamstos pagerbimo šventei pasirinkau bendruomenininko žodį. Ir tai dėl to, kad per tautinę savo Bendruomenę einame į Lietuvą. Štai kodėl Tamstą randame Lietuvių Bendruomenės pradininkų, steigėjų ir apaštalų eilėse.

Drąsiai ir nesvyruodamas visados ėjai ten, kur Lietuvos reikalas šaukė. Ir laimėjai.

Čia, išeivijoj, esame skęstanti tautinė sala. Telkiamės į Bendruomenę gelbėtis. Ir čia Tamsta taip pat drąsiai ir nesvyruodamas stovi. Džiaugiamės Tamstos reikalo supratimu ir pavyzdžiu, tikimės laimėjimu.

Tad ilgiausių metų! Sveikatos, jėgų ir ištvermės kelyje į lietuvišką ateitį! Dievo globos ir palaimos!

Tamstos

STASYS BARZDUKAS
JAV Lietuvių Bendruomenės Centro
Valdybos Pirmininkas

* * *

Garbingo Tamstos amžiaus 75 metų sukakties proga, Jungtinių Amerikos Valstybių Lietuvių Bendruomenės Tarybos ir jos Prezidiumo vardu nuoširdžiai Jus sveikinu.

Visas savo jėgas ir Apvaizdos Jums suteiktus didžius gabumus pašventėte tarnybai Dievui, Lietuvai ir lietuvių tautai. Tamstos atlikti didi darbai ir nuopelnai savajai Tėvynei tespindi šviesia kelrodžio žvaigžde mūsų jaunajai kartai.

Širdingai linkime, kad stipri sveikata, ištvermė ir ko geriausia sekmė lydėtų Jūsų gyvenimą ir tolimesnius Jūsų darbus.

Ilgiausių metų! JONAS ŠLEPETYS
LB Tarybos Prezidiumo Pirmininkas

Prel. Mykolo Krupavičiaus 75 metų sukaktis primena didį ir kruopštų jo darbą, susietą su lietuvių tautos likimu nuo tautinio atgimimo iki dabartinės kovos už Lietuvos laisvę. Šviesiom dienom jis buvo uolus kūrėjas nepriklausomos Lietuvos krikščioniškų ir demokratinių pagrindų, tragiškom — jis paliko didis kovotojas už Lietuvos laisvę ir lietuviškos sąmonės tremtyje išlaikymą.

Ateitininkų organizacijoje prel. Mykolas Krupavičius yra vienas iš pirmtakų — kūrėjų, kuriam rūpėjo ir teberūpi, kad kilniais ateitininkų principais būtų tvirtai grindžiamas ir privatus ir viešas gyvenimas. Ateitininkam yra džiaugsmo turėti savo tarpe pavyzdį, kaip reikia aukotis savo Tėvynės gėriui ir šventam Dievo reikalui.

Tesiteikia Viešpats leisti Jubiliatui dar ilgai pagyventi ir sulaukti laisvo Lietuvos rytojaus.

SIMAS SUŽIEDĖLIS
Ateitininkų Federacijos Vadas

* * *

Sulaukusį 75 metų amžiaus Lietuvių Kunigų Vienybės Amerikoje Centro Valdyba nuoširdžiai sveikina.

Mes džiaugiamės, Jūsų, Gerb. Prelate, gausiais ir žymiais darbais.

Mes didžiuojamės Jūsų Asmenybe, kuri drąsiai tvirtai visados stovėjo Bažnyčios ir mūsų tautos teisių sargyboje.

Mes linkime Jums, Gerb. Prelate, Dievui leidžiant dar išvysti laisvą Tėvynę Lietuvą ir joje dar ilgai ir ramiai pagyventi džiaugiantis jos nauja ir gražia ateitimi.

Dievas, kuriam, Jūs Prelate, visados ištikimai tarnavote net ir labai sunkiose gyvenimo aplinkybėse, telaimina Jus ir Jūsų darbus.

Su didžia pagarba ir meile

Lietuvių Rymo Kat. Kunigų Vienybės
Amerikoje vardu
KUN. J. J. ČEPUKAITIS, Pirmininkas
KUN. DR. K. ŠIRVAITIS, Sekretorius

* * *

"Lietuvių Studentų Sąjungos JAV vardu, turiu garbės pasveikinti Jus, Jūsų 75-tąja gimtadienio proga.

Jūsų energija, ugnis, nuopelnai ir atsidėjimas darbui,

yra pavyzdys ir kelrodis visam lietuviškam jaunimui išeivijoje. Mes didžiuojames būdami tautiečiais tos šalies, kuri apdovanojo mus kilniomis ir tauriomis, Jūsų kategorijos, asmenybėmis.

Tegul amžius nestovi švento ir kilnaus darbo kelyje, bet vis sėja darbais įgautas patyrimo sėklas mūsų jaunimo dirvonuose.

R. STAKAUSKAS
Lietuvių Studentų Sąjungos Centro
Valdybos Pirmininkas

* * *

Norėčiau jaunimo vardu Jums išreikšti nuoširdžią padėką už Jūsų nuolatinį rūpestį tautinio sąmoningumo ugdymo plotmėje. Kai daugelis šioje srityje jau nuleido rankas ir nuskendo viską apgaubiančioje tylos jūroje, Jūsų balsas ir veiksmai yra lyg ta uola, kurios ta tylos jūra nugalėti negali, nors ji ir labai bando. Linkiu Jums ir toliau žadinti tą sąmoningumą ir būti tautos šaukliu, neleidžiančiu sąžinei savo tautinės pareigos užmiršti.

Su gilia pagarba —

VYT. P. VYGANTAS
Pirmininkas Pax Romana - IMCS

* * *

Occasione 75 compleanno Mons. Mycolas Krupavicius Presidente Onorario Partito Democratico Cristiano Lituano prego accogliere nome mio personale et nome Democrazia Cristiana Italiana auguri piu cordiali con sensi viva solidarieta.

Aldo Moro.

* * *

Didžiai Gerbiamąjį Prel. Mykolą Krupavičių savo vertingo gyvenimo sukaktį švenčiantį sveikina iš tolimos Pietų Australijos lietuviai katalikai ir kartu su Sukaktuvininku išgyvena tą džiaugsmą, ryžtą, kovą ir ateities rūpesčius dėl mūsų mielos Lietuvėlės.

Ad multos annos, Prelate!

PIETŲ AUSTRALIJOS LIET. KAT.
DRAUGIJOS TARYBA

Didžiai Gerbiamą Jubiliatą
PRELATĄ MYKOLĄ KRUPAVIČIŲ
nuoširdžiai lietuviškai sveikina ir linki sveikatos ir ilgiausio amžiaus

ČIKAGOS AUKŠTESIOSIOS LITUANISTIKOS
MOKYKLOS VADOVYBĖ,
MOKYTOJŲ TARYBA IR MOKINIAI

* * *

Retai kam teko iškentėti tiek vargo, rūpesčio, o kartu patirti tiek širdies skausmo, nuolat besidarbuojant ir besisielojant dėl mūsų tautos ir Tėvynės gerovės, kaip Tamstai, Kun. Prelate. Kai nevienam mūsų tautiečių yra pasidarę "ten Tėvynė kur gera", tai Tamstai visada buvo ir tebėra „ten gera, kur Tėvynė". Tamstai visuomet — Ten šalelė daug meilesnė, juoda duona ten gardesnė.

Savo ugningose kalbose ir raštuose taip dažnai vartoji jaudinantį žodį "Lietuvėlė", "Brangi Lietuvėlė". Nes Tamstai Tėvynė taip neapsakomai brangi, kaip mylinčiai motinai josios tikrasis kūdikis. Ir dėlei to niekas neabejoja, lygiai kaip Tamstos vienminčiai, taip ir nevienminčiai. Visi žino, kad Tamstos siekis yra — ne "ką man Tėvynė duos", bet "ką aš galiu ir privalau Tėvynei duoti". Ir šiandieną, Tamsta švęsdamas savo septyniasdešimt penkių metų jubiliejų, gali pasidžiaugti, kad jokios audros nepajėgė, užgesinti Tamstos taip uoliai skiepytos ir puoselėtos Tėvynės meilės nei pačioje Lietuvoje, nei svetur.

Mano nuoširdžiausi sveikinimai ir linkėjimai Tamstai geros sveikatos ir skaitlingiausių metų, kad dar savo akimis išvystumei taip mylimos savo Tėvynės Prisikėlimą.

KAN. FELIKSAS KAPOČIUS

* * *

Lietuvių Profesorių Draugija Am. sveikina Jubiliatą, prel. Mykolą Krupavičių, sulaukusį 75 metų amžiaus.

Jubiliatas, tasai didelis Lietuvos valstybininkas, nepalaužiamos valios lietuvis patriotas per visą gyvenimą nepasidavė išstumiamas iš savo gyvenimo vagos. Jis neišsižadėjo siekiamo idealo dėl trupinio aukso ar skanaus valgio šaukšto.

Pradžios mokykloje pradėjęs kovą prieš okupantą, Jis tą kovą tęsė per visas okupacijas; perėjo tremtį, areštus, bet nepalūžo. Būdamas vadovaujančiose Nepriklausomos Lietuvos pareigose troško tik vieno, lietuvio ir Lietuvos gerovės. Kaip būtų gražu, kad šiuo Tėvynei sunkiausiu metu mes visi lietuviai pasektume prel. Mykolą Krupavičių.

Džiaugiames ir šiandien matydami Jį energingai kovojantį pirmose gretose.

Linkime Jubiliatui dar daugeliui metų sveikatos ir ištvermės kovoje už mūsų visų bendrą idealą — Lietuvos laisvę.

Lietuvių Profesorių Draugijos
Amerikoje vardu
M. KRIKŠČIŪNAS
Pirmininkas

* * *

Negalėdamas asmeniškai dalyvauti Tamstos draugų suruoštuose 75 metų sukakties proga parengimuose, siunčiu Tamstai nuoširdų sveikinimą ir geriausius linkėjimus.

Visi žino, kiek darbo ir energijos Tamsta esi įdėjęs į Nepriklausomos Lietuvos Valstybės kūrimą, statant jos politinius, socialinius ir ekonominius pagrindus. Tamsta rėmei demokratijos ir socialinio teisingumo principus, geisdamas, kad svetimu jungu nusikračiusi Lietuvos liaudis galėtų būti laisva ir eiti materialinės bei dvasinės pažangos keliu drauge su kitomis Vakarų kultūros tautomis.

Šiandien, deja, mūsų gimtasis kraštas vėl yra patekęs į Šiaurės despoto nagus — piktesnio ir žiauresnio despoto, negu kad buvo senosios Rusijos carai. Tačiau aš esu tvirtai įsitikinęs, kad šitai lietuvių tautos tragedijai ateis galas ir linkiu, kad Tamsta, tos dienos sulaukęs, galėtum grįžti į laisvą Tėvynę ir dar daug metų pasidarbuoti jos labui.

Geros sveikatos ir ilgiausių metų

DR. P. GRIGAITIS
"Naujienų" Redaktorius

* * *

Minėdami Jūsų gyvenimo gražiąją sukaktį, norime išreikšti savo nuoširdius linkėjimus, džiaugsmą ir teisingą pasididžiavimą Jūsų Lietuvos istoriją kuriančiais darbais.

Trokštame ir prašome, kad Dievo Apvaizda globotų ir laikytų Jus sveiką ir laimingą ilgus metus savo didesnei garbei, mūsų Tėvynės Lietuvos gražesnei ateičiai, gi mūsų visų didesniam džiaugsmui.

KUN. V. RIMŠELIS, MIC.
"Draugo" Moderatorius
Redakcijos vardu.

* * *

Rašytojas išlieka literatūros istorijoje savo veikalais, veikėjas — tautos istorijoje savo darbais. Nedaug tėra epochinių veikėjų, bet visai mažai — dvigubai epochinių. Kai Tamsta Lietuvos dvidešimtmečio sukaktyje 1938 m. savo straipsnyje XX Amžiuje palyginai save su senu kavalerijos arkliu, išgirdusio orkestro garsus, ne vienam tada galėjo atrodyti, jog vis dėlto gaila, kad tas arklys nebegrįš į kavaleriją. Bet praėjo dar vienas dešimtemtis, ir Tamstos užsimojimai lietuvybei išlaikyti, tie šimtai laiškų bendruomenės kūrimo reikalu visų kontinentų lietuviams, šimtai patriotinių kalbų, be abejonės, jau yra įrašyti aukso raidėmis pasaulio lietuvių istorijoje. Tai yra ne mažiau reikšmingas darbas už aną epochinę Lietuvos žemės reformą, iškėlusią mūsų kraštą keliasdešimt metų priekin kitų kultūringų Europos kraštų.

Chicagos Lietuvių Rašytojų Klubo
vardu
BENYS BABRAUSKAS

* * *

Prelato Mykolo Krupavičiaus vardas yra surištas su Čiurlionio Galerijomis Kaune ir Čikagoje. Pirmajai Jis pravedė per biudžetą reikalingą sumą jos rūmų statybai, o čikagiškė turi garbę jį laikyti vienu savo mecenatų ir nuoširdžiu rėmėju.

Menininkų Klubas, sveikindamas Jį 75 metų amžiaus sukakties proga, linki dar ilgus metus gyventi, įvykdyti visus užsibrėžtus planus ir savo ugningu žodžiu bei dideliu patyrimu lietuviškai išeivijai rodyti kelius į vienybę, į visų lietuvių darnų darbą išlaikant lietuvybę Amerikoje ir tęsiant kovą už Lietuvos Nepriklausomybę.

P. GAUČYS
Menininkų Klubo Valdybos
Pirmininkas

Šiandie ir tie, kurie turi progos būti kartu su Jumis, ir tie, kurie tos laimės neturi, jungiasi į vieną bendrą, didelę Jūsų draugų minią pagerbti Jus Jūsų deimantinės sukakties proga. Į šią minią su tikru džiaugsmu jungiasi ir JAUNIMO ŽYGIAI — visas būrys apie juos susibūrusių Jūsų jaunųjų idėjos draugų.

Mums ir JAUNIMO ŽYGIAMS Jūs buvote ir esate pats geriausias Draugas, Rėmėjas, Globėjas, Mecenatas. Tačiau visų pirmiausiai ir svarbiausiai Jūs mums esate Vadas, atvėręs neišsiamiamus krikščioniškosios demokratijos šaltinius. Simbolis tėvynės meilės, kuria mes turėtume degti. Sveikindami tad Jus šiandien, mes norime Jums pažadėti, kad žengsime Jūsų pramintu taku iki Tėvynės laisvės aušros, iki lietuvybės viršūnių, iki krikščioniškosios demokratijos laimėjimo.

Sūniška meile ir prisirišimu
Visuomet Jūsų

"Jaunimo Žygių" vardu
ALGIRDAS J. KASULAITIS

* * *

Su džiaugsmu ir broliška lietuvio meile, mes detroitiškiai krikščionys demokratai, jungiamės į Jūsų 75 metų amžiaus atžymėjimą.

Su pasididžiavimu žvelgdami į Jūsų visuomeninį, kultūrinį ir politinį darbą savosios tautos vynuogyne nuo ankstyvo ryto iki vėlyvo vakaro, meldžiame Aukščiausiąjį Jums sveikatos ir linkime sulaukti numylėtosios tėvynės — Lietuvos laisvės ryto.

Su pagarba:

Lietuvių Krikščionių Demokratų
Sąjungos
Detroito Skyrius
PRANAS POLTERAITIS
Skyriaus Pirmininkas
STASYS GARLIAUSKAS
Sekretorius

* * *

Tamstos nueitas 75 m. amžiaus kelias nebuvo gėlėmis klotas, bet kovos, ryžtingo darbo kelias įvairiomis reformomis dėl gražesnio Lietuvos rytojaus.

Antrojo pasaulinio karo metu, kai vokiečiai žudė nekaltus Lietuvos žmones, Tamsta, kaip karys, išėjai juos ginti istorinės reikšmės dokumentu — memorandumu, nebodamas savo gyvybės.

Aprašyti Tamstos nuopelnus Lietuvai ir jos žmonėms reikalinga storų knygų.

Švenčiant 75 metų jubiliejų, prašome Dievą, kad Jis leistų Tamstai sveikam sulaukti Nepriklausomos Lietuvos, kurios vadavimui tiek daug dirbai, kad vėl galėtum įsijungti į Lietuvos atstatymo darbą naujom reformom.

Tamstą gerbiąs

J. BUTKUS
Los Angeles K. D. P. Įgal.

* * *

Jūsų nuveiktieji dideli darbai atsikuriančiai Lietuvai, kaip nepriklausomai valstybei jau įėjo į istoriją ir jie amžiams bylos, kiek ryžto, kruopštaus ir rūpestingo darbo bei pasiaukojimo JŪSŲ įdėta į jos pagrindus, kai ji, VARDAN DIEVO VISAGALIO, kėlėsi nepriklausomam gyvenimui, kai buvo leidžiami pagrindiniai įstatymai ir sudaromos sąlygos visokiariopam tautos gėriui reikštis ir klestėti.

Sveikiname JUS, GARBINGAS TAUTOS VETERANE, peržengusį į septyniasdešimt šeštuosius amžiaus metus, maldaudami VISAGALĮ DIEVĄ JUMS sveikatos ir ištvermės laimingai sulaukti Lietuvos prisikėlimo iš jai primestos neteisybės, kad savo patirtimi vėl galėtumėte padėti tvirtais pamatais atstatyti valstybės rūmą, kuriame vėl galėtų sužibėti Lietuvos gyventojų gerovė.

TELAIMINA JUS DIEVAS!

Australijos — Melburno
Lietuvių Krikščionių Demokratų
Studijų Klubo
Studijų Klubo vardu įgalioti:
KUN. PRANAS VASERIS
JULIUS PETRAITIS
JONAS ARANAUSKAS
ANTANAS BŪGA
ZENONAS RAUDYS
JONAS MULOKAS

Malonusis Pone Pirmininke,

....nuoširdžiai dėkoju už pranešimą apie ruošiamą prel. Mykolo Krupavičiaus pagerbimą Čikagoje. Negalėdamas dalyvauti, kaip būtų mano didelis troškimas, prašau Jus malonėti perduoti mūsų Gerbiamam ir Mylimam Jubilijatui nuoširdžiausius mano sveikinimus ir linkėjimus. Jo šviesi asmenybė, tikinti ir gyvenanti Dėjos galybe, kurią Jis laiko aukštesne už save patį, yra mums lietuviams pavyzdys, kaip reikia aukotis aukštiesiems gyvenimo idealams: DIEVUI ir TĖVYNEI. Nors ir silpna jo sveikata, bet tvirti kaip plienas pasiryžimai, padarė jį vienu didžiųjų mūsų Tautos sūnų. Jis ir šiandien sielojasi savo Tautos likimu, nenueidamas paskui svetingo krašto Sirenas ir kuklia gyvendamas, dirba naudingą darbą, raštu ir žodžiu, ruošdamas jaunąją lietuviškąją kartą naujam Tautos prisikėlimui. Tesuteikia jam Visagalis sveikatos, jėgos, ilgą amžių, kad galėtų kartu su mumis grįžti į laisvą, Nepriklausomą Tėvynę Lietuvą, kuriai paaukojo visą savo gyvenimą.

Nuoširdžiai Jūsų

KUN. VINCAS MINCEVIČIUS
L. K. D. Sąjungos Įgaliotinis Italijoj

* * *

"Vytauto" klubo bičiuliai sveikina savo Šefą Prel. M. Krupavičių 75 metų sukakties proga ir linki sveikatos bei tolimesnės sekmingos veiklos Lietuvos ir lietuvybės labui.

"Vytauto" Klubo Bičiulių Trijulė
J. BIČIŪNAS

* * *

Kur lygūs laukai,
Snaudžia tamsūs miškai,
Lietuviai barzdočiai dūmoja...

Negalėdami šiose iškilmėse visi bendrai dalyvauti, mintimis jungiamės su Jumis bei šių iškilmių dalyviais, linkėdami Jums, Prelate, Jūsų didžiausio šioje žemėje troškimo išsipildymo — laisvos Lietuvėlės.

Tepadeda Jums Dievas, Jūsų 75-se, o Jūsų garbingą barzda iki pat šimto tebūna tokia pat kieta ir aštri.

Waterburio Krikščionių Demokratų Skyrius
ANTANAS PALIULIS
Pirmininkas

Sveikiname Jūsų Prakilnybę septyniasdešimt penkerių metų amžiaus sukakties proga ir linkime geriausios sekmės bei Dievo palaimos.

Vertingi Jūsų darbai lietuvių tautos labui viltingai guodžia ir stiprina mus visuose lietuviškuose darbuose bei pastangose.

Amerikos Lietuvių Romos Katalikų
Federacijos
Chicagos Apskrities vardu
JONAS SAKAS
Pirmininkas

* * *

Ateitininkų Sendraugių Sąjungos Centrinio Skyriaus vardu sveikinu Jūsų Prakilnybę septyniasdešimt penkerių metų jubilejaus proga ir linkiu dar ilgų sekmingų metų.

Testiprina Visagalis Jūsų sveikatą ir telaimina Jūsų darbus!

A. S. S. Centrinio skyriaus vardu
KAN. PAULIUS JUKNEVIČIUS

* * *

Kai Prelatas Mykolas Krupavičius švenčia 75 metų amžiaus sukaktį berods nėra geresnio ir būdingesnio jo veiklos apibūdinimo, kaip kito žymaus prelato, Austrų valstybininko, dr. Igno Seipelio žodžiai, pasakyti apie valstybininką. Jis Austrijos katalikų akademikų sąjungos suvažiavimui Salzburge 1930 m. spalio 1 d. kalbėjo:

"Tokiais laikais, kai kokioje valstybėje gerai einasi, tai šiai gerovei išlaikyti užtenka valdininkų, kad ją valdytų: užtenka politikų, kad ji nesustingtų ir nepasidarytų visuomenei svetima. Bet tautos ne į juos yra nusikreipusios.

Valstybininkas yra tas, kuris žino, kas valstybė yra ir ko jai trūksta ir sugeba šį savo žinojimą įgyvendinti." (Der Christliche Staatsmann, 22-23 psl.)

Retai kam taip gerai tinka šis valstybininko apibūdinimas, kaip prel. Krupavičiui. Jis tautos priešakyje atsiranda tokiais jos gyvenimo perijodais, kurie yra jai sunkiausi. Kartais didelio valstybininko jo bendralaikiai gali neįvertinti, tačiau, pasak Seipelio, sekančios generacijos ant veiklos stato faktinį valstybinį gyvenimą.

Man pačiam šia iškilminga proga malonu pasveikinti savo buvusį mokytoją ir prisipažinti, kad jo veikla man visada buvo didelis įkvėpimo šaltinis. Jo sugebėjimas kunigą pastatyti aktualių visuomenės reikalų gynėjo vaidmenyje yra gal būt didesnis pavyzdys, negu mes pirmu žvilgsniu galime apimti.

KUN. VYTAUTAS BAGDONAVIČIUS,
MIC.

* * *

Su gilia pagarba ir nuoširdžia meile Jums, Detroito ateitininkai sendraugiai jungiasi prie giedrios nuotaikos sklidinų Jaunimo Centro namų šį istorinį vakarą.

Laimingi esame vos prieš savaitę turėję progos išgirsti Jūsų pažiūras į amžių ir kartas. Supratome, kad žmogus pradeda senti tada, kai jis palieka savo idealus. Jaučiame, kad laikui bėgant Jums jie yra išlikę ne tik tie patys, betgi dargi tapę šviesesniais ir šventesniais. Tikėkite, garbingasis Prelate, kad ir tie lengvučiai šešėliai, kuriais mes jaunesnieji kartais neapgalvotai pritemdome Jūsų garbingo ir šviesaus gyvenimo taką, tikrai ir greitai nuslinks, nes jau ir mes pradedame giliau suvokti, jog "visi esam iš to pačio raugo, iš to grumsto kartaus".

Mes visi džiaugte džiaugiamės rinktinių čikagiečių sumanymu, taip jau šventiškai iškilmingai realizuojamu šį vakarą, pagerbti Jus — Didįjį Lietuvos Vyrą, — kurio bekompromisinė meilė Lietuvėlei ir jos žmonėms uždega draugus, stebina pašaliečius ir gilią pagarbą išaukia priešų širdyse.

Jūsų 75-rių metų amžiaus sukakties proga, Detroito ateitininkai sendraugiai linki Jums, garbingasis Prelate, ilgiausių metų, tvirtos sveikatos ir gausios Dievo palaimos Jūsų kilniems darbams ir giedrioms viltims.

Detroito Ateitininkai Sendraugiai
VYT. ČIŽAUSKAS
Pirmininkas
M. POLTERAITIENĖ
Sekretorė

* * *

Džiaugdamiesi kartu su visais Jūsų nuveiktais neužmirštamais darbais, kurių pėdsakų nė laiko rūdys nesunaikins, sveikiname sulaukus garbingo jubiliejaus.

Gyvuok dar ilgus metus mūsų tarpe, nes šiuo metu esi labai reikalingas lietuvių išeivijai, kaip kadaise Mozė žydų tautai.

IGNAS MEDZIUKAS
Los Angeles Ateitininkų Sendr.
Pirmininkas

* * *

Lietuvių Mokytojų Sąjungos Chicagos skyrius turi garbę ir malonią pareigą pasveikinti mokytoją-veteraną prelatą Mykolą Krupavičių, švenčiantį savo 75 m. gimimo sukaktį.

Jūs. Gerb. Jubiliate, savo vaisingą darbuotę jaunimo ir visuomenės tarpe pradėjote dar anais, caristiniais, laikais.

Lietuvos Nepriklausomybės laikotarpy Jūs, kaip žymus valstybininkas-politikas, įrėžėte gilią vagą į mūsų tautos istoriją, tvarkydamas ir reformuodamas ūkinį, socialinį, visuomeninį ir kitą gyvenimą.

Okupacijos, tremties ir išeivijos metais Jūs vėl buvote ir esate priešakinėse gretose, kovodamas prieš didžiąją Lietuvos nelaimę — okupaciją ir nurodydamas doros, tiesos ir tėvynės meilės kelius. Jūsų principų aiškumas, pasišventimas, pasiryžimas, pareigingumas ir pasiaukojimas buvo, yra ir bus ne tik mums mokytojams, bet ir visai lietuviškajai visuomenei sektinas pavyzdys.

Šia malonia proga, Gerb. Jubiliate, tebūnie leista palinkėti Jums sveikatos, ištvermės ir dar ilgai darbuotis mūsų tarpe.

L. Mok. S-gos Chicagos Skyriaus pirm.
J. VEDEGYS
VL. IZOKAITIS
Sekretorius

* * *

Dear Mr. Šimaitis:

Thank you and the Committee for your kind invitation to participate in the testimonial for Monsignor M. Krupavičius. However, my schedule this Sunday will be exceptionally heavy. So I will be unable to attend the testimonial. Will you kindly extend my felicitations and best wishes to Monsignor Krupavičius on this happy and joyous anniversary.

Faithfully yours in Christ,

MSGR. D. A. MOZERIS

Šv. Kazimiero Lietuvių Kolegija Romoje sveikina didelį Bažnyčios ir Lietuvių Tautos Vyrą Prel. M. Krupavičių jo 75 metų amžiaus sukakties proga ir linki gausių Dievo malonių tolesniame jo gyvenime ir veikloje.

PREL. LADAS TULABA
Rektorius

* * *

Vienas dzūkas kitam: sveikas sulaukęs 75 metų gimtinės dienos šventės. Tegul Dievas laimina ir stiprina.

REV. A. EDWARD GRADECK

* * *

Jaunimo Centras sveikina Didž. Gerb. Prel. M. Krupavičių ir linki sveikatos ir dar ilgo gyvenimo mūsų tarpe.

KUN. J. KUBILIUS, S. J.
Jaunimo Centro Direktorius

* * *

Jūsų septyniasdešimt penkių metų amžiaus sukakties proga mes sveikiname Jus, kaip paaukojusį didžiąją savo amžiaus dalį savo tautos tarnybai ir išugdžiusį lietuviškos veiklos entuziazmą nemažoje jaunosios kartos dalyje.

Mes linkime Jums visuomeniškai ir moksliškai kūrybiškai produktingų metų.

P. MALDEIKIS
Liet. Kat. Mokslo Akademijos
Čikagos židinio vardu

* * *

Mielas Šefe!

Ateitininkų Vytauto Klubo Chicagos skyriaus vardu sveikinu Jus 75 metų amžiaus sukaktuvių proga.

Mes prašome Aukščiausiąjį, kad leistų Jums įvykdyti nusistatytus planus.

Bičiulių vardu

JONAS GUOBUŽIS,
Seniūnas

Lietuvių Teisininkų Draugijos Chicagos skyriaus ir savo šeimos vardu nuoširdžiai sveikiname Lietuvos valstybininką Prelatą Mykolą Krupavičių 75 metų amžiaus sukakties proga, linkėdami sveikatos, ilgo amžiaus ir norų išsipildymo — grįžti į laisvą ir nepriklausomą Lietuvą.

Lietuvių Teisininkų Draugijos
Chicagos skyrius
PRANAS ŠULAS
Pirmininkas

* * *

Įvairiais laikais ir daug kas kėsinosi paneigti Lietuvos valstiečių natūralią teisę į dirbamą žemę, paverčiant juos bežemiais, mažažemiais ar baudžiauninkais. Tamsta gi griežtai pasipriešinote anoms užmačioms ir Nepriklausomybės laikais būdamas valdžioje tiek principiniai tiek ir faktinai stengėtės valstiečiams žemę grąžinti. Dabar, kai Lietuvoje visi ūkininkai tapo paversti valstybiniais baudžiauninkais, Jūsų vardas tapo geresnės ateities simboliu, palaikančiu viltį į išsilaisvinimą.

Šiandien Tamstai švenčiant garbingo 75 metų amžiaus sukaktį mes linkime pasidžiaugti kartu su visuomene savo šakotos veiklos vaisiais ir nenuilstamai tęsti darbą ir toliau Jūsų pačių suformuluota — Lietuvybės išlaikymo ir Lietuvai nepriklausomybės atgavimo kryptimi.

Omahos Ateitininkų Sendraugių
Skyrius
JURGIS DAMIJONAITIS
Pirmininkas

* * *

Tamstos amžiaus 75 metų sukaktis mūsajai visuomenei duoda progos bent kartą žvilgtelti į tą milžiniškąjį Tamstos įnašą į mūsų tautos visą gyvenimą — Tamstos kaip dvasininko, politiko, publicisto, Lietuvos gyvenimo reformatoriaus, laisvės kovų vadovo bei autoriteto ir nuolatinio šių kovų žadintojo, lietuviškos sąžinės šauklio.

Darbai, tiesa, dar nebaigti ir nemažėja. Mes esame dėkingi už Tamstos patraukiantį pavyzdį, džiaugiamės nenuilstama Tamstos energija ir linkime pasišventimu savo didžiųjų idealų tarnybai uždegti kuo plačiausias lietuviškas mases. Telaimina Augščiausiasis Tamstos kelią ir teduoda

jėgų kuo ilgiau juo žygiuoti tuo pačiu tvirtu žingsniu Bažnučios ir brangiosios kenčiančios Tėvynės tarnyboje.

Tamstos nuoširdus

DR. A. ŠAPOKA
"Tėviškės Žiburių" Redaktorius

* * *

..Chicagos Lietuvių Demokratinių Grupių Sambūris sveikina Jus, Gerbiamas Prelate, 75 metų sukakties proga. Mus džiugintų, jei savo energiją ir jėgas galėtumėte sukaupti demokratinėms mintims skiepyti tremtyje esančių lietuvių tarpe kad jie, grįžę į Tėvynę, galėtų būti dar naudingesni savo tautai ir gimtiniam savo kraštui.

Linki Jums sveikatos ir sekmės, Jus gerbiančio:

Chicagos Lietuvių Demokratinių
Grupių Sambūrio vardu
DR. VLADAS ŠIMAITIS
Pirmininkas
JONAS BERTAŠIUS
vicepirmininkas
MARTYNAS GUDELIS
Sekretorius

* * *

A l'occasion de votre 75 ème anniversaire la Section des Jeunes de l'Union Chrétienne Démocrate d'Europe Centrale vous présente ses respectueux hommages. Nous vénérons en vous un pionnier de la Democratie Chrétienne. Pour nous, vous etes un homme d'Etat qui par sa clairvoyance, son exérience et sa sagesse politique pourrait servir d'example à tant d'autres qui sont chargés de diriger les destinées de notre monde troublé d' aujourd' hui.

Nous vous souhaitons que vous puissiez encore — tant qu'il le faudra et tant que Dieu vous donnera des forces — défendre la cause do votre pays bien-aimé avec le dévouemen exceptionel que nous vous connaissons, car cette cause est aussi celle de l'humanité toute entière.

Union Chretienne Democrate
D'Europe Centrale
ADOLFAS VENSKUS
Président
JAROSLAV VRZALA
Secrétaire Général

Jūsų gyvenimo 75 metų sukaktis ir Jūsų darbų Lietuvai paminėjimas — lietuvišką jaunimą pastato prieš didžio Lietuvos Laisvės apaštalo pavyzdį.

Sveikiname Jus, mylimas Prelate, Jūsų gyvenimo gražios sukakties proga ir linkime būti mūsų jaunimo užsimojimus ir darbus grūdinančia ugnimi ir tremties dienose Laisvos Lietuvos pranašu.

Lietuvių Krikščioniškosios
Demokratijos Studijų Klubų
Centro Valdyba
A. V. VILIUŠIS

* * *

Nuoširdžiausi sveikinimai, karščiausi linkėjimai brangiabgiam Jubiliatui.

NEI Ekipa,
E. TURAUSKAS

* * *

Didžiai Gerbiamą Prelatą Mykolą Krupavičių 75 metų amžiaus sukakties proga sveikina ir nuoširdžiai linki ilgo, ilgo amžiaus ir stiprybės, kad kaip ir praeityje su ta pačia energija bei ryžtu ir toliau šauktų ir ragintų lietuvius aukotis Lietuvai Tėvynei.

Lietuvių Krikšč. Demokratų Sąjungos
Chicagos skyrius
K.PABEDINSKAS
Pirmininkas
J. SABALIAUSKAS
Iždininkas
V. AUSIUKAITIS
Sekretorius

* * *

Lietuvių Krikščionių Demokratų Partijos Garbės Pirmininko 75 metų amžiaus sukakties proga noriu pareikšti San Marino Krikšč. Demokratų Partijos vardu karštus linkėjimus didžiajam valstybininkui ir išreikšti pagarbos jausmus ir brolišką solidarumą už jo nuolatinius didelius darbus, pagrįstus laisvės principais krikščioniškų bei demokratiškų idealų triumfui.

FIDERICS BIGE (BIDŽI)
Sekretorius

Informed by our Lithuanian friends in the Christian Democratic Union of Central Europe about the celebration of your 75th birthday, our Union is particularly honored in having an opportunity to express to you on behalf of its members our congratulations and best wishes on this occasion.

May God grant you many happy returns so that you can continue in our common work for freedom and independence of our beloved homelands and witness the progress towards, and final realization of, liberation of Lithuanian and all other enslaved countries in Central-Eastern Europe.

Cordially yours,

Prof. Dr. ADOLF PROCHAZKA,
Chairman
Dr. LUDOVIK PUSH,
Deputy Secretary General

* * *

Didžiai Gerbiamą Prel. Mykolą Krupavičių, 75 m. amž. sukakties proga sveikina Lietuvių Montessori D-ja Čikagoje.

Džiugu Jus šiandien sveikinti ne tik kaip didžiai nusipelniusį lietuvių tautai valstybininką — reformatorių ir pagarbų visuomenininką, bet ir kaip pedagogą-montesorininką, savo laiku kėlusį ne tik žemės, bet ir auklėjimo reformos reikalą.

.. Didžiai Gerbiamas Prelate ir Lietuvių Tautos Didis Auklėtojau, gyvuok sveikas ir kūrybingas dar ilgus metus!

Mes, sekdami Jūsų patriotinėmis pėdomis, stengsimės globoti MOTINĄ ir VAIKĄ nuo saldžiai migdančio nutautėjimo, nes vaikija yra Tautos Ateitis ir jos kultūros bei kalbos paveldėtoja.

Amerikos Lietuvių Montessori
Draugijos vardu
D. PETRUTYTĖ
S. VAIŠVILIENĖ

* * *

Mūsų tautai daug nusipelniusį visuomenės veikėją, plunksnos darbininką ir Čiurlionio Galerijos Chicagoje mecenatą, Garbingąjį Prelatą Mykolą Krupavičių, jo 75 metų amžiaus sukakties proga, širdingai sveikina

Čiurlionio Galerijos vardu
MIKAS ŠILEIKIS

Sveikiname Tamstą, garbingasis Lietuvi, septyniasdešimt penkių metų amžiaus sulaukusį ir prašome Viešpaties, kad Tamstai dar ilgus metus teiktų jėgų ir ištvermės dirbti ir kovoti Lietuvos ir žmonijos laisvę ir gerovę ugdant ir ginant.

Kunigaikštienės Birutės Karių Šeimų
Moterų Draugija
Chicagos skyrius
GR. MUSTEIKIENĖ
Pirmininkė
SOF. STASIŠKIENĖ
Sekretorė

* * *

Lietuvos draugai ir priešai turės visada pripažinti, jog į mūsų tautos istoriją įeisite kaip vienas pačių didžiųjų ir ryškiausių Lietuvių.

Yra didelis džiaugsmas ir išskirtina privilegija Jūsų 75 metų jubiliejaus proga Jus, kaip Bendradarbį, sveikinti Tautos Praeities redakcijos ir Lietuvių Istorijos Draugijos vardu.

Šimto metų!

Visu nuoširdumu

Lietuvių Istorijos Draugijos vardu
ČESLOVAS GRINCEVIČIUS

* * *

Prašome priimti nuoširdžiausius sveikinimus Jūsų septyniasdešimt penkių metų sukakties proga.

Linkime, kad Dievas Jums suteiktų sveikatos ir energijos atlikti tuos darbus, kuriuos esate suplanavę.

Su gilia pagarba

RIMANTAS RUDYS
RIMVYDAS ŠLIAŽAS
"Ateities" Redaktoriai
ARŪNAS LIULEVIČIUS
Redakcijos Sekretorius

* * *

Geriausios sveikatos ir ilgiausių metų!

Kenoshos ALTAS

Chicagos Studentų Ateitininkų Draugovė džiaugiasi su Jumis Jūsų šventėje, linkėdama ir tolimesnės Dievo palaimos Jūsų kilniame darbe.

Chicagos SAS Draugovė
NIJOLĖ BELEŠKAITĖ
Sekretorė

* * *

Didįjį Lietuvių Tautos Vyrą, valstybininką, kovotoją už Lietuvos laisvę, vieną iš pirmųjų at-kų — Garbingąjį Prelatą Krupavičių — širdingai sveikina Moksleivių At-kų Sąjunga.

MAS Centro Valdyba

* * *

....Priimkite lietuvių Skaučių Seserijos nuoširdžiausius sveikinimus ir geriausius linkėjimus.

Mūsų sveikinimas trumpas, nes ne žodžiai, bet Jūsų paties darbai yra nupynę Jums laurų vainiką.

Jus gerbianti

O. ZAILSKIENĖ
Vyriausioji Skautininkė

* * *

Didįjį Lietuvių Tautos Veikėją, garbingą lietuvį kunigą, politiką ir kultūrininką, uolųjį šauklį, kalbėtoją ir rašytoją, nepaprastos energijos vyrą — Mykolą Krupavičių — širdingai sveikinu ir reiškiu didžią pagarbą. —

TITAS NARBUTAS
Lux Christi redaktorius

* * *

Priimkite nuoširdžius Clevelando ateitininkų sveikinimus Jūsų 75 metų amžiaus sukakties proga.

Tiek vergijon pajungtos tiek laisve besidžiaugiančios Lietuvos dienose, Jūs, ateitininkas idealistas, nepalūžtantis lietuvis patriotas, visuomenininkas, valstybininkas ir politikas, įpynėte daug darbų, kurių Lietuva niekada nepamirš.

Meldžiame Aukščiausią, kad laimintų Jus dar daugeliu sveikų sukakčių. Jūsų pavyzdžio skatinami, vieningon ateitininkų šeimon susibūrę, sieksime laisvės tėvų žemei Lietuvai.

Ateities Klubo Valdyba

O. ŽILINSKIENĖ — PR. RAZGAITIS
P. BALČIŪNAS — V. PALŪNAS
R. ČEPULIENĖ — V. ROCIŪNAS

Tremties šauliai ir šaulės sveikina Tamstą kaip jiems artimą, brangų, atkaklų kovotoją dėl Lietuvos ir buvusį Lietuvoje ir tremtyje Šaulių Sąjungos Centro Valdybos narį.

ALEKSANDRAS MANTAUTAS
Liet. Šaulių Sąjungos Tremtyje
Centro Valdybos Pirmininkas

* * *

Jūsų garbingo deimantinio jubiliejaus proga nuoširdžiai sveikiname ir linkime ir toliau nepailsti ištvermingai dirbti bei kovoti už Lietuvos išlaisvinimą, kuriam Jūs esate pašventęs savo gyvenimą... Jūs esate ir būsite mums jauniesiems vienas iš šviesiausių pavyzdžių.

EGIDIJUS VALAITIS,
Stud. Ateitininkų Korp! "GRANDIS"
Pirmininkas

* * *

Didysis SŪNAU Lietuvos,

Krašto, kur upės, upeliai ir upokšniai nuo amžių į mares teka kur tamsūs miškai, švelnaus vėjelio supami, pina savo liūdnus ir linksmus prisiminimus...

SŪNAU sodybų, kadaise puoštų kryžiais, gėlėtų darželi;, ir laukų, kuriuose vasaromis siūbuodavo žaliuoją rugiai, plasnodami sparneliais pakilę į orą čirškėdavo vieversėliai...

SŪNAU šalelės, kurią nuo neatmenamų laikų puola neprietelingi kaimynai, visaip terioja ją, plėšo jos taikius gyventojus, suiminėja juos, kankina, kalina, tremia, žudo.

SŪNAU Tėvynės, garbingos savo praeitimi, bet kur jau nebešviečia tiek linksmai saulutė, tepasirodo tik apsiverkęs mėnulis...

Šitokia Lietuva davė Tave, kuris pažinai jos kelią, nuo kurio nenukrypai seniau, tiesiai tebeini ir dabar, o jos reikalą, laikydamas šventu, gynei ir tebegini visur, visada ir prieš visus.

Didžiuojasi Tavim Tėvynė, džiaugiasi geros valios lietuviai, būtų jie komunistinėje vergijoje, ar laisvėje, ir Tavęs dėlei pavydi mums svetimieji.

Ir mes didžiuojamės Tavimi ir džiaugiamės, kad sulaukei tiek garbingo amžiaus, prašome Aukčiausiąjį, kad ir toliau duotų Tau jėgų dirbti kenčiančios Lietuvos labui, o savo pavyzdžiu sukeltum jai būrius naujų pasišventėlių.

E. ir J. KAIRIAI

Sveikinu Gerb. Prelatą Jūsų sukakties minėjime. Ilgiausių metų!

KUN. BOLES LIUBAUSKAS

* * *

Priimkit geriausius linkėjimus

KUN. KONČIUS ir KUN. STARKUS

* * *

Sveikinu senatvės pradžioje linkėdamas nenuilsti Lietuvai dirbti ir laukti tik iš Dievo atlyginimo. Džiaugiasi visa Amerika Jūsų darbais.

MONS. BALKŪNAS

* * *

Gerbiamas Prelate, Jūsų garbingos 75 metų amžiaus sukakties proga priimkite mano ir visos bendruomenės Waterbury nuoširdžius sveikinimus bei geriausius linkėjimus.

DR. PETRAS VILEIŠIS,
Bendruomenės pirmininkas

* * *

Telaimina Dievas Tamstos žygius ir darbus, tepasiekia Tamstos žodis minias lietuvių, teuždega jas karšta Dievo ir Tėvynės meile, tesuteikia Dievulis džiaugsmą veikiai grįžti į laisvą Tėvynę. Nuoširdžiausi sveikinimai ir linkėjimai.

PRELATAS JURAS

* * *

Deimantinės sukakties proga priimkite ir mūsų nuoširdžius linkėjimus. Dievas Telaimina gera sveikata ir jėgomis toliau sekmingai dirbti Bažnyčios ir tautos naudai..

MATAS ZUJUS ir ŠEIMA

* * *

Sveikiname sulaukus 75 gimtadienio, linkime dar daug metų, tvirtų žingsnių, aštria plunksna, taikliu žodžiu veikti Dievui ir Tėvynei.

GIEDRAITYNAS

* * *

Didžiai Gerbiamąjį Prelatą šių sukaktuvių proga nuoširdžiai sveikinam.

ŽEMAITAIČIŲ ŠEIMA

Jūsų visas gyvenimas tai liepsnojimas, degimas, dilimas ir nykimas dėl tėvynės. Lietuva — tai Jūsų visas "aš", per kurį sunku įmatyti Jūsų asmenį "aš". Lietuva virto Jūsų gyvenimo kančia. Kai Jūs rašote, kai kalbate, juntame, kaip lašas po lašo — su kiekvienu žodžiu — nulaša Jūsų kraujas. O juk lieka amžina tiesa, kad darbai, kančios įkvėpti ir apvaisinti, ir kančia, darbais virtusi — tėra vaisingi, nes tik tos idėjos turi ateitį, dėl kurių yra kas kenčia. Linkiu sulaukti naujos "Aušros" ir naujo "Varpo", kurie prikels tautą naujam gyvenimui!

KUN. ALFONSAS GRAUSLYS

* * *

Sakai, kad 75 metų ne brilijantinis, bet bulvinės košės (kurios Tu nemėgsti) jubilėjus. Leisk šiuo kartu su Tavim nesutikti. Jeigu tai būtų bulvinės košės — tai būtų tik košė... O ačių Dievui, esi tvirtas kaip ąžuolas. Toli šaukia tiems, kurie giriasi savo jaunyste, ligi Tavo pasišventimo tvirtumo, ir sugebėjimų kovoti dėl mielos Lietuvėlės.

Tad tegul Aukščiausias teikia Tau jėgų dar ilgai būti kovos baro priešakyje.

MONIKA, BERNARDAS ir ALGIS
ŽUKAUSKAI.

* * *

Garbingo Tamstos amžiaus 75 metų sukakties proga, prašome priimti mano ir mano šeimos nuoširdžius sveikinimus ir ko geriausius linkėjimus.

Gera sveikata, ištvermė ir ko geriausia sekmė telydi Jus ilgiausius metus.

TEODORA, JONAS, ALDONA
ŠLEPEČIAI
ir BIRUTĖ VENSKUVIENĖ

* * *

Didžiai Gerbiamą Prelatą sukaktuvių proga sveikina iš Watertowno

PETRAUSKAI

* * *

Labai gerbiamą Prel. M. Krupavičių jų sukaktuvių proga sveikina

PETRAS PALIULIS
JONAS PALIULIS IR ŠEIMA

Prašau priimti mane, kad ir labai pasivėlavusį, pasveikinti Jus bešvenčiantį taip gražią ir reikšmingą savo amžiaus sukaktį.

Didžiuojamės Jumis, kaip nepaprastai brangiu sukaktuvininku, savo gyvenimu ir darbais taip ryškiai įrašiusį savo vardą į Lietuvos gyvenimą, ypač į jos nepaprastai brangų nepriklausomybės laikotarpį. Jei vokiečiai didžiuojasi Ketteleriu, Adenaueriu, italai Sturzo ir De Gasperiu, čėkai Šrameku, austrai Seipeliu, tai krikščioniškoji Lietuva neprilygstamu Krupavičiumi, krikščioniškosios demokratijos įgyvendintoju. Su jos vėliava daugiau kaip penkiosdešimts metų šauniai ištarnavai Lietuvai. Žinau, kad mirties nebijo tie, kurie yra užsitarnavę amžinybę. Tačiau prašau Aukščiausiojo, kad Tamstą dar ilgiau paliktų gyvųjų tarpe, kaip gyvą pavyzdį darbo Lietuvos gerovei.

Su gilia meile ir atsidavimu

Jūsų

VLADAS VILIAMAS SU ŠEIMA

* * *

Sveikinu deimantinių metelių sulaukusį iš visų šešių žemaitiškų širdžių!

Telaiko Dievas Jus sveiką dar ilgus metus!

Su gilia pagarba

PR. RAZGAITIS

* * *

Mielai jungiamės prie Jūsų Jubiliejaus

MELNINKŲ ŠEIMA

* * *

Aukštai Gerbiamą Prelatą Mykolą Krupavičių šių sukaktuvių proga nuoširdžiai sveikina iš Waterburio

VALIŲ ŠEIMA

* * *

Nuoširdžiai sveikinu mielą Lietuvos vadą prel. M. Krupavičių. Ilgiausių metų!

KUN. VIRMAUSKIS

* * *

Sveikinu Jus sulaukus 75 metų ir linkiu sulaukti dar daug gimtadienių, kad padėtumėt Lietuvai atgauti laisvę.

Jus giliai gerbianti

T. BASANAVIČIŪTĖ - SEREIKIENĖ

Iš laikraščių sužinojau, kad kažkokie nevidonai, aiškiai Jūsų priešai, užsimanė skaičiuoti Jūsų amžių metais ir jau priskaičiavo tų metų visą kapą su kaupu.

Būdamas aršus priešas tokios aritmetikos, aš reiškiu Tamstai, Mielas Prelate, giliausią užuojautą, o skaičiuotojams — pasipiktinimą. Čia iš tikro kažkas netvarkoj su tuo jubiliejum. Jūsų puiki išvaizda, Jūsų energija, Jūsų autoritetas, Jūsų reiškiamos idėjos aiškiai rodo negęstantį talentą reformuoti lietuvio-tremtinio širdį neblogiau negu anais laikais Jūs reformavote Lietuvos žemelę. Dieve Jums padėk. Tik mano giliu įsitikinimu šis jubiliejus švenčiamas mažiausiai 25 metais perankstį.....

Priimkite mano geriausius linkėjimus ir pagarbą,

Jūsų

JUOZAS ANDRIUS

* * *

Su gilia pagarba ir džiaugsmu jungiuosi prie Lietuvių visuomenės, kuri susiėjo atžymėti Tamstos gyvenimą, nueitą per 75 metus.

Lietuva turi būti dėkinga Aukščiausiajam, Kuris jai didžių sūkurių metu davė nesvyruojančios patriotinės drąsos ir didžių užsimojimų Vyrą.

Tamsta, Prelate, įrašei aukso raidėmis savo vardą į atsistatančios ir Nepriklausomos Lietuvos gyvenimą.

Atsidūręs antroje tremtyje, atidavei savo gyviausias jėgas tam, kad Lietuva vėl prisikeltų.

Linkiu, kad Visagalis duotų Tamstai jėgų sulaukti didžios valandos ir leistų dar pavaikščioti laisvos Tėvynės pamėgtais takeliais.

Jūsų nuoširdžiai

J. PAŽEMĖNAS

* * *

Bostono lietuviai, ypač Prelato bendraminčiai, turėjo malonumo keletą metų bendrauti su Prel. M. Krupavičium tada, kai gyveno Ansonia, Conn. Bostone buvo surengtas ir Prelato M. Krupavičiaus 70 m. sukakties minėjimas. Dabar gi jis toli nuo mūsų ir tik mintimis galime sykiu su visais dalyvauti jo 75 m. sukakties minėjime.

Dėkojame Viešpačiui, kad laiko sveikatoje taip brangų

mums asmenį. Meldžiame Aukščiausiojo, kad dar ilgus metus laikytų jį mūsų tarpe.

Minėjimo proga bostoniškių bendraminčių vardu jungiuosi į bendrą pagarbą ir pasididžiavimą minint Mielo Prelato Jubiliejų.

Jo šviesus pavyzdys, neilstama energija ir tikėjimąs į šviesesnę Lietuvos ateitį tejungia mus tolimesnei kovai.

Jūsų

K. MOCKUS

* * *

Maloniai sveikiname Didžiai Gerbiamąjį Jubiliatą, linkėdami savo jaunystę pratęsti dar bent 10-čiai metų, kad galėtų pabaigti savo užsibrėžtus darbus ir grįžęs laisvon Lietuvon rastų laiko ir jėgų patarti vėl naujos žemės reformos planus tiems, kurie vykdys jau jo, Šefo, užauginti ir įkvėpti būt visuomenininkais ne iš skambumo, bet iš reikalo ir pasirengimo.

Smulkesnius žodžius parašysim jam asmeniškai, kai pailsės po sveikinimų, kurių Jis taip nemėgsta, nes daro viską ne dėl garbės o dėl to, kad reikia ir kad dar pagali.

Didžiai gerbią Jubiliatą

DR. LEONILDA, JUOZAS, ALDONA
ir RIMANTAS GIEDRAIČIAI

* * *

Mūsų širdys Jums, Prelate, pilnos pagarbos ir geriausių linkėjimų!

Prelato Mykolo Krupavičiaus gerbėjų būrelis Philadelfijoje:

KAZIMIERAS ČIKOTA
Inž. VINCENTAS GRUZDYS
Inž. Dr. ANTANAS JUOZAITIS
Dr. BRONIUS KASLAS
ALFONSAS KAZICKAS
BRONĖ PETAUSKIENĖ
ELENA PETRONIENĖ
JUOZAS PETRONIS
JONAS SKLADAITIS
BRONIUS VAŠKAITIS
MARIJA VASIENĖ

Priimkite mūsų širdingiausius sveikinimus, minint Jūsų deimantinę amžiaus sukaktį.

Mes prašome Gerąjį Dievą suteikti Jums jėgų iškovoti Lietuvai laisvę ir vėl grįžti į Mieląją Lietuvą, kurios laisvei ir šviesesnei ateičiai Jūs paskyrėte visą savo gyvenimą.

MONIKA DZIRVONIENĖ
ALBINAS DZIRVONAS

* * *

Jo prakilnybei
Pasišventusiam Dievo Tarnui,
Didžiajam Lietuvėlės Mylėtojui,
Žemės Reformos Vykdytojui,
Žymiajam Lietuvos Politikui,
Krikščioniškosios Demokratijos Formuotojui ir Vadui,
Ateitininkijos Idėjų Skleidėjui,
Vytauto Klubo Šefui
Prelatui Mykolui Krupavičiui
Brangusis Sukaktuvininke,

Deimantinis Jubiliejus tai puiki proga stabtelėti poilsiui ir pažvelgti praeitin. Pažvelgti ir pasakyti, kiek Jūsų dirbta ir aukotasi Dievo garbei ir Lietuvėlės naudai. Pasakyti mums, jaunesniajai kartai ir visiems lietuviams pasaulyje ir būsimoje laisvoje Lietuvoje!

Ačiū Gerajam Tvėrėjui, davusiam Lietuvai nepaprastąjį Mykolą KRUPAVIČIŲ! Ačiū Jam, kad leido mums Jį pažinti! Ačiū už Jam suteiktas dvasines galias ir sveikatą!

Prašome Galingojo Dievo malonės dar daugelį metų laikyti Jį sveikatoje tolimesniems darbams ir uždaviniams! Prašome laikyti Jį kaip mūsų lietuviškosios sąžinės balsą! Pagaliau prašome leisti Jam išvysti džiaugsmo dieną: naują laisvos ir demokratiškos Lietuvos Prisikėlimą!

Ilgiausių Metų!

STASĖ ir CEZARIS SURDOKAI

* * *

Tamstos deimantinio amžiaus sukakties proga sveikinu ne dėl išgyventų metų skaičiaus, bet dėl gyvenimo turinio, nes yra prieš ką nulenkti galvą.

Lietuvos kūrėjas-savanoris, bežemis ir mažažemis artojas džiaugėsi Tamstos dosniu žemės reformos jų naudai vykdymu, nors dvarininkai grasino rūsčiais žodžiais ir Tamstai ir jiems.

Tvirtas buvai, tvirtas esi. Linkiu tvirtybės sulaukti to meto, kada Kremliaus pasodintasis raudonasis dvarininkas nusisuks sau sprandą, o Lietuvos artojai bus vėl laisvais savo žemių šeimininkais.

Su tikra pagarba

JUOZAS AUDĖNAS

* * *

Negalėdami asmeniai dalyvauti Tamstos 75 metų amžiaus sukakties akademijoje Čikagoje siunčiame geriausius sveikinimus ir nuoširdžius linkėjimus.

Atsigrįžę į praeitį, mes Tamstą regime Veiveriuose, Lomžos gubernijoje, Seinuose, Petrapilyje, Voroneže, Kaune, Tilžėje, Regensburge, Pfullingene ir, pagaliau, Čikagoje. Tai vis vietovės, su kuriomis susiję Tamstos veiklos didieji žygiai.

Neužmirštami tie laikai, kada Tamsta mokei politikos jaunimą, diegdamas jame nepriklausomos Lietuvos idėją ir pratindamas jį dirbti ir aukotis savos valstybės atstatymui.

Nepriklausomos Lietuvos valstybinio gyvenimo pagrindų nutiesime Tamstai priklauso pažymėtina darbo. dalis Ūkinėje ir socialinėje srityse Tamsta atlikai ano meto kunigo revoliucionieriaus darbą lietuvių tautos gerovei pakelti.

Nepriklausomos valstybės atkūrimas be Tamstos gilaus patriotizmo, ryžto, patirties ir kovingumo įnašo, kažin ar būtų įvykęs.

Lietuvių tauta vėl svetimųjų pavergta, ji vėl reikalinga Krupavičiaus masto kovotojų už jos teisę nepriklausomai gyventi. Kova nebaigta, ji tebetęsiama. Toje kovoje Tamsta esi Generolo poste. Gyvuok ir rikiuok dar ilgus metus.

Gilia pagarba

Jūsų

EMILIJA ir PRANAS VAINAUSKAI

* * *

Jūsų gyvenimo reikšmingos sukakties proga turiu ypatingos garbės ir malonumo Jus širdingai sveikinti ir linkėti ilgų metų, kuriuos taip atsidavusiai panaudosite lietuvių tautos labui ir garbei, kaip praeityje su nepaprastu pasišventimu jai dirbote.

Reiškiu Jums aukštą pagarbą.

DR. STEPONAS BIEŽIS

Tamstos kūrinia: kelia lietuvių religingumą ir prisirišimą prie savo tautos. Tokių kūrinių yra ypatingai reikalingas mūsų jaunimas — toji mūsų ateitis.

Tat, sveikindamas Tamstą, Didžiai Gerbiamas Kunige Prelate, Tamstos 75 metų amžiaus sukakties proga, nuoširdžiai linkiu dar daug metų gyventi, kad galėtumėt įvykdyti tų savo kūrinių užsibrėžtą planą.

Su gilia pagarba

JULIUS GRAVROGKAS

* * *

Sulaukus 75 metus, linkiu Tamstai sveikatos, ištvermės, kitus jubiliejinius metus sulaukti ir iškilmingai švęsti laisvoj Lietuvoj, o šiuo metu tremtyje ir toliau būti mūsų tautos didžiu švyturiu: ryžtingai tarnaujant Dievo garbei ir Tėvynės — Lietuvos laisvei ir gerovei.

Su gilia pagarba

DR. STASYS SAMUŠIS

* * *

Priimkite mūsų nuoširdų sveikinimą ir geriausius linkėjimus Tamstos 75 metų amžiaus sukakties proga.

Didžiuojamės Tamstos švytinčiu pavyzdžiu neišsemiamos energijos ir nenutrūkstamos visuomeninės veiklos lietuvybės išlaikymo ir Lietuvos valstybės nepriklausomybės atstatymo žygiuose.

STASYS RAUCKINAS

* * *

Didžiai Gerb. Prelate, Jūsų milžiniškais darbais ir Jūsų asmenybe mes didžiuojamės, Jūsų darbus vertins ir jais didžiuosis ir sekančios kartos. Tad Jūsų ranka lai bus stipri ir rašomoji plunksna lai nenudžius dar ilgus metus.

Su gilia pagarba

Prof. Dr. med. J. MEŠKAUSKAS

* * *

Negalėdami asmeniškai pasveikinti reikšmingos sukakties proga, siunčiame nuoširdžiausius linkėjimus tvirtoj sveikatoj su įrodytu patvarumu ir sekmingumu dar ilgus metus veikti tautos gerovei ir, kaip visados, būti kelrodžiu Tėvynės laisvinimo darbuose.

STASYS ir TEOFILĖ PUNDZEVIČIAI

Šiandien pagarbiai lenkiame galvas prieš Jus, Prelate, išgyvenusį tris ketvirčius šimtmečio, žygiavusį pirmosiose gretose atkuriant nepriklausomą Lietuvą, laisvoje tėvynėje nešusį nepriklausomybę darbo ir skurdo žmogui. Jūs ir dabar tebesate ryškiausias socialinio teisingumo šauklys ir kovotojas dėl laisvo lietuvio laisvoj savo tėvynėj. Jūsų epochinė misija dar nebaigta. Būkite tremties minių žadintojas iki trispalvė suplevėsuos Vilniuje, Kaune ir Klaipėdoje.

Jūsų gerbėjas

KUN. J. PRUNSKIS

* * *

Amžių užmiršk, dar vienijančiu ir skatinančiu vadu mums pabūk.

Praeitim atsirėmęs, senimui ir jaunimui laisvos Tėvynės viziją gražiausiomis spalvomis primink.

Amžiaus privilegija pasinaudodamas išdykaujančius pabark, abejoti pradedančius įspėk, pavargstančius paguosk, o vis dar visuomeniškų darbų naštas benešiojantiems gero ir linksmo žodžio nešykštėk.

Jei nesupyktum ir mūsų prie progos piktai nepabartum, tai išdrįstume savo laišką baigdamos ir taip pasakyti: ŠYPSOKIS!

Jus gerbiančios ir mylinčios dvi mergaitės:

ONA LABANAUSKAITĖ
SALOMĖJA NARKELIŪNAITĖ

* * *

Nuoširdžiai sveikinu sulaukusį pagarbaus amžiaus. Linkiu sveikatos bei ištvermės dar ilgus metus būti uždegančiu pavyzdžiu jauniems ir seniems veikėjams. Trūksta man tinkamų žodžių išreikšti mano jausmus. Šia iškilminga proga norėčiau būti drauge ir Jūsų gerbėjų lūpomis pareikšti dėkingumą bei pagarbą titaniškajam tautos kovotojui. Taip, dėkingumą. Bet ir parodyti, nelyginant žydrųjį deimantą, kaip pavyzdį, mūsų lietuviams, draugams, visuomenininkams ir veikėjams — neišsemiamos energijos, skaidraus taurumo, visiško pasiaukojimo, gilaus žmoniškumo...

Atsimenu, kaip anais carizmo laikais, pasivadinęs Gabr. Taučium, nepaprastai gražiai kvietei "Jaunimą į darbą vardan tikrojo", ir kaip daug jaunimo padrąsinai mestis į veiklą. Atsimenu — žinau iš mano pažįstamų — kaip savo drą-

sa bei didvyrišku pavyzdžiu nevieną jaunuolį, gyvenusį Rusijoje bolševikų revoliucijos metu, dažnai išlepintų, padarei drąsiu bei sumaniu veikėju. Matau didžius darbus, nuveiktus Lietuvos Nepriklausomybės laikais, ir įvykdytą Žemės Reformą, kurios dar ir šiandien nepajėgia pravesti senos ir didelės valstybės!

O darbai Vyriausiajame Lietuvos Išlaisvinimo Komitete — kiek jie pareikalavo išminties, darbo bei pasišventimo!

Norėčiau būti šiandien drauge, norėčiau išgirsti, kaip dalyviai primins Tavo darbus, kurie bus kitiems veikimo ir įkvėpimo pavyzdžiu, pavyzdžiu tiesumo, taurumo, švento patriotizmo, pavyzdžiu veikimo kad ir sunkiausiose aplinkybėse, planingumo pavyzdžiu, ir sekmingo plano įvykdymo.

Šia iškilminga proga nuoširdžiai linkiu gerb. jubiliatui daug, daug sveikatos, ilgiausių metų. Lai Tavo taurus pavyzdys bei ugningos prakalbos įžiebia jaunuosiuose ir senuosiuose lietuviuose prometėjišką veikimo ugnį, kad jie veiksmingai pasireikštų išeivijoje, ir kad tęstų Tavo titaniškosios veiklos kovą ir vėl išlaisvintoje Lietuvoje!

P. JUCAITIS

* * *

Aušrai prašvitus, tautinio atgimimo pavasariui išaušus ir Lietuvos padangėje, blaškėsi mūsų tautos dvasia, panudusi savojo lietuviško tako. Tiesiant kelius į šviesesnę gimtojo krašto ateitį ir sielojantis, siekiant apipavidalinti mūsų lūkesčius ir brandinti patriotinę sąmonę, —

Tu, Gabr. Taučium pasivadinęs, sėjai gilaus patriotizmo sėklą.

Lemtingame kryžkelyje gavo atsidurti mūsų viešoji opinija. Mūsų negausią šviesuomenę viliojo Rusijoje vyravusios idėjinės srovės ir traukė į savo tekmę. Vakarų dvasinės vertybės, savo sultis gaunančios iš mūsų priklausomumo katalikiškų kraštų šeimai spinduliavo toli gražu nepakankamai. Sprendėsi, žūti ar būti Lietuvai, krikščioniškai katalikiškam kraštui. Buvo lemiama aukščiausių vertybių vieta ir reikšmė tautos gyvenime.

Tu aukštam kunigystės pašaukimui pasišventi, kaitrioje ideologinių rungtynių atmosferoje pirmojo pasaulinio karo metu ėmė aktualėti Lietuvos valstybės atsikūrimo problemos.

Pilnas ryžto ir tikėjimo katalikiškai mūsų visuomenei sparnas išeina su šūkiu atstatyti Lietuvą laisvą ir nepriklausomą krikščioniškosios demokratijos pagrindais.

Tau, garbingas Jubilijate, nuo pirmųjų dienų neginčijamai teko atsistoti priešakyje tų, kurie buvo pašaukti įkūnyti lietuvišką krikščionišką demokratiją mūsų Tėvynėje.

Švenčiant Tau garbingą 75-rių metų sukaktį, gaila, turiu Tave sveikinti ne iš Jėsios pakrančių, ne iš Mariampolės laukų lygumų ir ne nuo Nemuno krantų, o iš svetimos žemės tremtyje. Negailestingas Likimas daug ką, kas buvo sukurta, už ką buvo kovota ir aukotasi, niekais pavertė. Gyvename gilias mūsų tautos sutemų dienas.

Džiaugiuosi ir didžiuojuosi, kad Tu, aukštai iškėlęs garbingą Lietuvos Krikščionių Demokratų vėliavą, nenuilstamai dedi pastangas, kad mūsų tautoj niekados neužgęstų tie idealai, kurių tarnyboje visas Tavo gyvenimas praėjo.

Duok Dieve Tau geros sveikatos ir ilgų vaisingo darbo metų!

Tavo

DR. P. KARVELIS

* * *

Lietuvos Miškininkų Sąjungos išeivijoj vardu ir asmeniškai sveikinu prelatą Mykolą Krupavičių jo 75 metų amžiaus sukakties proga.

Gerb. kunigą M. Krupavičių gerai prisimenu iš 1916-1917 metų tada naujai atkeltą kapelioną į Vilniaus Pirmąją Martyno Yčo gimnaziją — Voroneže. Jau tuomet jis mums moksleiviams darė nepaprastą įtaką savo didele erudicija, mokėjimu aiškiai, logiškai kalbėti ir užkariauti jaunimo širdis ir tapti jų ne tik patarėju, vadu, bet, sakyčiau, net draugu. Tai buvo iš tikro Dievo pasiųstas lietuvių tautai vaidyla, kuris jau tuomet 1917-1918 metais Rusijos revoliucijos įkarštу, taip gausiam Voronežo lietuvių moksleivių būriui sugebėjo įdiegti Dievo ir tėvynės meilės ir pasišventimo sėklą, kuri taip sekmingai subujojo, atstatant nepriklausomą Lietuvą ir iki šių dienų duoda šimteriopą vaisių.

Iš visų prelato Mykolo puikių būdo ypatybių aš noriu šiandien iškelti ir pabrėžti ypatingai tas, apie kurias O. S. Marden sako: 'Teisingumas — tai tikro charakterio požymis; atvirumas ir tiesos žodis — tai dvasios galiūnų ypatybė".

Taigi, teisingumas, atvirumas ir tiesos žodis, tenka pripažinti, yra kertiniai akmens jo būdo, jo labai įvairios veiklos, kaip kunigo, kaip visuomenės veikėjo, politiko. Dėl šių savo būdo ypatybių jis yra daugiausia kentėjęs.

Čia Voroneže už savo teisingą, atvirą žodį bolševikams jis buvo nuteistas mirties bausme, kurios tačiau laimingai išvengė.

Nepriklausomoj Lietuvoj visa jo visuomeninė veikla išvlaukė iš tų pačių kilniųjų jo būdo ypatybių. Jo veikla ir kalbos seime, jo veikla kaip krikščionių demokratų partijos lyderio, jo sukurtoji ir pravestoji didžioji žemės reforma, jo Žemės Ūkio ministerio veikla, kur tiek daug padarė Lietuvos miškų ir jos vandenų sutvarkymui, visur išduoda jo tas pačias kilnias būdo savybes.

Ir vėliau, Tautos vado režimui įsigalėjus, kunigas Krupavičius turėjo drąsos atvirą tiesos žodį pasakyti. Jis jį pasakė net žiauriesiems vokiečių naciams — Lietuvos okupantams. Ne dėl ko kito, o tik dėl šių aukštųjų savo būdo ypatybių jis tampa Vyriausiu Lietuvos Išlaisvinimo rezistentu — vadu...

Ir dabar, kai čia lietuviai savo lietuvybės ir be jokių persekiojimų išsižada, ir čia prel. Krupavičius. pasilieka mums tas pats senasis vaidyla — šauklys — krivis, šaukiąs nepasimesti svetimųjų jūroje, išlikti tauriais lietuviais, o ypač priaugančiai kartai — palikt ištikimais sūnumis ir dukromis savo daug kenčiančio krašto.

Ar ne liūdnų įvykių blaškomi mes čia gyvenam! Mūsų lietuviškoji dvasia nyksta mes skęstame medžiaginiuose turtuose, pamiršdami dvasinius. Ten, kur turėtų remti tautiška darbą šimtai savanorių darbininkų, teatsiranda tik ant pirštų suskaitomi talkininkai. Mūsų lietuvių pinigais bei aukomis statytose bažnyčiose, net vienos valandos sekmadienio mišios — mažai kuo jau skiriasi nuo airišių. Mūsų lietuvaitės — kazimierietės — parapinėse mokyklose — net prievarta bruka lietuviukams angliškas maldaknyges atimdamos lietuviškas. Net ir lietuviški krikšto vardai iškreipiami. Pvz., Vytautas — užrašomas kažin kokiu Viliamu.

Priešo okupuotoje Lietuvoje tokia uoli lietuvybės naikintoja tikrai gautų jei ne Lenino ordeną, tai bent garbingą partijos narės bilietą.

Šiose sąlygose Prelato veikla, einant su atviru ir teisingu žodžiu yra nepaprastai svarbi. Todėl aš linkiu jam dar daugelį metų rasti stiprybės ir jėgų prabilti savo teisingu, atviru ir ugningu žodžiu į mus, baigiančius tautiškai ir dvasiškai surumbėti, kad sužadintų mūsų išeivją į naujus lietuvybės žygius, į naują dvasinį prisikėlimą ir laisvos, nepriklausomos demokratinės Lietuvos valstybės atstatymą.

O už jo atliktus Lietuvai ir lietuvių tautai kilnius neįkainuojamus pasiaukojimo darbus mes jaučiame jam gilų dėkingumą.

Gyvuok ir veik , laisvos Lietuvos vaidyla!

VINCAS ŽEMAITIS

* * *

Labai apgailestauju, kad aš pats asmeniškai negaliu dalyvauti akademijoje ir pasveikinti. Mano paties 70 metų amžius ir sveikatos stovis to neleidžia.

Didžiai Gerbiamąjį Kunigą Prelatą pažįstu nuo 191- metų pavasario. Žinau, kaip nenuilstamai ir be priekaištų dirbote Lietuvos ir jos žmonių labui. Nuo pat jaunystės — dar prieš Pirmąjį Pasaulinį karą įsitraukėte į tą darbą, nuo jo niekada nepasitraukėte, užimdamas vadovaujamas roles, niekad nežiūrėdamas savo asmeninės naudos ir nepaisydamas nepatogumų ir pavojų. To darbo vaisiai ir dabar yra jaučiami. Dirbot nelaukdamas nei pelno, nei patogumų, net ir dėkingumo, kantriai nukęsdami neužtarnautus ir nepagrįstus priekaištus, o kartais grasinimus ir persekiojimus.

Su kuo aš galėčiau jus palyginti? Būdamas jaunas moksleivis, labai žavėjausi senovės klasiškos Graikijos respublikomis ir jų demokratiška santvarka. Man ypatingai patiko Graikijos Atėnų respublikos garsus, garbingas ir neužmirštamas valstybininkas Aristidas, gyvenęs 530- 468 metais prieš Kristų. Jis sekmingai gynė respubliką nuo išorinių priešų ir išmintingai ir garbingai tvarkė ir rikiavo viduje, kovodamas su savanaudžiais, egoistais, arivistais... Šiems pastariesiems pavyko sukiršinti tautą prieš Aristidą, ir buvo sušauktas susirinkimas. padaryti nutarimai (astrakizmai) Aristidui iš tėvynės ištremti. Per susirinkimą, žinoma, pasipylė daug kalbų — šmeižtų ir neužtarnautų kaltinimų, ir buvo balsuotojams išdalintos molinės šukės, ant kurių norintieji Arstidą ištremti turėjo užrašyti jo vardą ir

šukę įmesti į urną. Per šiuos balsavimus prie Aristido priėjo vienas apysenis prasčiokas ir paprašė jo, kad ant šukės užrašytų "Aristidas".

Aristidas to prasčioko paklausė: "Ką tau padarė blogo Aristidas, kad balsuoji už jo ištrėmimą?"

Tas prasčiokas atsakė: "Aristidas man tai nieko blogo nepadarė. Bet aš vis girdėjau ir girdžiu, kad Aristidas ten gero padarė, kitur gero padarė, kiti kitaip, o dar kiti nei šiaip nei taip. Bet vis tik Aristidas ir Aristidas, ir man tai nusibodo"...

Arstidas išpildė jo prašymą, užrašė savo vardą ant šukės. Tokių ir panašių balsuotojų atsirado daug, ir buvo nubalsuota Aristidą ištremti iš tėvynės. Be jį ištrėmę greitai jo pasigedo...

Mūsų jaunystėje Lietuva buvo apglėbta rusų erelio sparnais ir aštriais nagais. Anais laikais dažnai susimąstydamas galvodavau, kaip būtų gera, kad mano tėvynė Lietuva būtų nepriklausoma demokratišką respubliką ir kad turėtų tokį Aristidą; bet man niekad neatėjo į galvą, kad lietuviai savo Aristidą smerktų. Visagalio valia amos mūsų svajonės netrukus išsipildė: Lietuva per kovas ir pasišventimą tapo nepriklausoma demokratiška respublika ir turėjo savo Aristidą — kunigą Prelatą Mykolą Krupavičių. Labai daug gero tas Aristidas padarė tėvynei Lietuvai; visų jo gerų darbų čia neįmanoma išskaičiuoti. Jis ir dabar nesiliauja dirbęs. Jis ir nemažiau kentėjo ir kenčia kaip tas Atėnų Aristidas. Net ir čia — išeivijos spaudoje ir šiaip kalbose daug kur išgirsi nepagrįstų priekaištų: vis Krupavičius, Krupavičius ir vėl Krupavičius. Tačiau konkrečiai paklausus, ką jis blogo padarė ir ar nebūtų geriau veikti pagal jo nurodymus, pagaliau išgirsi priekaištą: "O kam jis barzdą nešioja". Kas liūdniausia, kad tie nepagrįsti priekaištai ateina iš tų, kurie nori pasidaryti tautos vadais.

Krupavičius yra ne tik valstybininkas politikas, visuomenės veikėjas, bet drauge ir kunigas prelatas. Nors man pasauliečiui ir netinka vertinti jį kaip kunigą, bet vieno dalyko negaliu nutylėti. Kada prelatas Krupavičius buvo Suvalkų Kalvarijjos klebonu, man teko gyventi netoli nuo S. Kalvarijos. Tada kartais aš pasiteiraudavau kaimiečių, kaip jiems patinka jų klebonas ir niekad negirdėjau, kad kas jį

peiktų, o teko net girdėti:"Klebonas geras tai geras — nėra ko sakyti, bet jį paskirs vyskupu"

Prelatas Krupavičius nuo pat jaunų dienų nenuilstamai dirbo Viešpaties Dievo garbei, tėvynės Lietuvos gerovei ir žmonių labui.

Lai Viešpats Dievas leidžia jam sulaukti mūsų tėvynės Lietuvos išlaisvinmo iš Sovietų komunistinės okupacijos ir sekmngai padirbėti dar ir laisvoje Lietuvoje.

Su aukšta pagarba

Diplomuotas teisininkas
VINCAS SRUOGINIS

* * *

DAUG, DAUG SVEIKATOS IR DIEVO PALAIMOS.

Prel. Ignas Albavičius
Antanas Bacevičius
Vytautas ir Danutė Bieliauskai
Juozas Boley-Bulevičius
J. Bukota
K. Čibiras
Kun. V. Demikis
Antanas Giedraitis ir šeima
P. Jocys
Viktoras Jasaitis
Dr. Petras Kazlas
Kazys ir Antanina Krusinskai
Jonas Kuprionis
Kun. Viktoras Kaleckis
J. Litvinas
Monika ir Vincentas Liulevičiai
C. Masaitis
Kun. Jonas Pakalniškis
Antanas Petrauskas
Kostas Petrauskas
Jonas Paliulis
Kun. J. Pragulbickas
Br. ir Antanina Plokščiai
B. Runaitis
Konstantinas Račkauskas
Stasys ir Anyta Radzioniai
Rev. S. T. Šantaras
Kun. Jonas Starkus
Jokubas Stukas
Petronėlė ir Julius Staniškiai
Agota ir Juozas Stepanai
Julijonas ir Nina Šalkauskiai
Kun. J. Tautkus
Jonas Valys
Adomas Viliušis
Kan. V. Zakarauskas
Matas Zujus
Algirdas ir Vanda Žemaičiai
Kun. J. Sakevičius, M.I.C.

Prelatą Mykolą Krupavičių sveikino visi iškilmių dalyviai. Ta proga Jam įteiktas meniškai papuoštas adresas, kurio tekstą pasirašė visi iškilmių dalyviai. Tuo būdu iškilmių

dalyviai jam išreiškė savo pagarbą ir padėką už nuveiktus darbus mūsų Tėvynei.

Adreso tekstas šitaip atrodo:

DIDŽIAJAM LIETUVOS VALSTYBININKUI
JO PRAKILNYBEI PRELATUI MYKOLUI KRUPAVIČIUI,
DIDŽIAJAM LIETUVOS VALSTYBNINKUI

Tamsta, Dievo apdovanotas kūrybine dvasia ir talentu, išugdęs jį bei užgrūdinęs gyvenimo kovoje ir papildęs savo energija bei aštriu protu, buvai pašauktas Bažnyčios Tarnybai ir Visuomenininko — Valstybininko pareigoms. Dar pirmo pasaulinio karo metais tremtis ir revoliucijos laikotarpis įrašė į Tamstos širdį nepaliaujamą Tėvynės ilgesį ir jos kančios pajautimą. Voroneže, tame ano meto lietuvių tremtinių susispietimo centre Tamsta drąsiai skelbei Nepriklausomos Lietuvos idėją ir uždegei moksleivius bei jaunimą paruošiamiesiems laisvės žygiams. Nepriklausomo gyvenimo metais Tamsta ėjai ir dirbai ten, kur aktualieji ir deginantieji Tėvynės reikalai šaukė. Pravesdamas žemės reformą, Tamsta įgyvendinai epochinės reikšmės įvykį, lėmusį socialinę ir ekonominę padėtį Lietuvos žemės ūkyje. Nepriklausomo gyvenimo sutemas sekusią okupaciją ir tremtį Tamsta panaudojai lietuvių politinio ir tautinio vienijimo bei mobilizavimo reikalui. Minėdami Tamstos 75 metų amžiaus sukaktį, linkime, kad Dievo palaima Tamstą lydėtų, nešant uždegtą kovos žibintą, Amžinosios Lietuvių Tautos garbei, o malda ir Kristaus mokslu paremti kilnūs darbai tevainikuoja visus tolimesnius Tamstos žygius.

Chicago,

1960 m. gruodžio 18 d.

(Parašai)

JAVių UŽSIENIO POLITIKOS MORALINIAI PAGRINDAI

M. KRUPAVIČIUS

1961 m. sausio m. 20 d. JAVių prezidento vietą užėmė katalikas J. F. Kennedis. Tai pirmas toks atsitikimas JAVių istorijoj. Jis buvo išrinktas ne visų katalikų ir skaitlingais protestantų balsais. Nieko tad stebėtino, kad šis Amerikai nepaprastas įvykis suteikė progos spaudai pagvildenti daug įvairių klausimų, surištų su katalikо prezidento paėmimu Amerikos politikos vairo į savo rankas. Labai pravers ir mums lietuviams susipažinti bent su mums svarbesniais klausimais, kuriuos amerikoniškoji spauda buvo palietusi.

a. *Kas yra tie žmonės, kurie vadovaus JAVių vidaus ir užsienio politikai.* Šiam klausimui vietinė spauda skyrė ir tebeskiria daug vietos. Ir visai suprantama kodėl, Juk tų žmonių sprendimai ir daromi žygiai palies gyvenimą daugelio milijonų amerikiečių ir dar daugiau neamerikiečių. Šį teigimą geriausiai patvirtina Jaltos ir Potsdamo konferencijos.. JAVės šiandien atsidūrė tokioj pat būklėj žemės paviršiuje, kokioj ilgus amžius Europoje buvo Lietuva. Lietuva buvo ir tebėra tiltas tarp Europos rytų ir vakarų. Tad visi kilę tarp Europos rytų ir vakarų konfliktai ir audros turėjo praūžti ir per Lietuvos žemę, paliekant joje skaudžių pasėkų. Šiuo metu JAVės tapo tokiu tiltu tarp vakarų ir rytų. Šios geopolitinės situacijos JAVės apeiti ar išvengti negali, net norėdamos. Iš tų replių jas gali išgelbėti tik savos nepriklausomybės praradimas.

b. *Kokie JAVių gyvenimo tikslai?* Negalima nei inteligentiškai, nei išmintingai, nei naudingai veikti, nežinant sekamųjų tikslų. Tam klausimui *Life* skyrė visą eilę straipsnių. Jo iškeltus gyvybinius klausimus plačiai nagrinėjo ir vystė kita amerikoniškoji spauda, ir

c. *Ar JAVių valdžia savo darbus ir žygius grįs moralės dėsniais ar jėgos beteisiškumu ir naudingu be; patogiu egoizmu ir savimeile? Jei vaduosis moraliniais dėsniais, tai kokios moralės kurais dėsniais?* Klaidingi, falšyvi moralės dėsniai ne šiandien, tai ryt JAVes apjuokins pasaulio aky-

se ir užtrauks ne tik ant JAVių krašto, bet ir ant viso nekomunistinio pasaulio, kartu ir ant Lietuvos, labai skaudžių ir sunkių nelaimių. Kennedžio gi, kaip kataliko, pasirinkti tokie falšyvi moralės dėsniai politikoje mes tamsų šešėlį ir ant visų jo krašto katalikų.

Reikia pastebėti, kad JAVių valstybės kūrėjai savo politiką rėmė proto ir prigimties teisės dėsniais. Šiandieninės gi politinės veiklos pagrindai gerokai nutolo nuo savo pirmatakų. Paremtos protu ir prigimtąja teise moralės vietą užėmė *protestantiškasis fundamentalizmas,* kuris neduoda jokių principų politiniam ir tarptautiniam gyvenimui ir veiklai, ir *ambiguizmo* — džiunglių moralė.

Praktikoje Vašingtono valdžia vaduojasi savo piliečių didžiumos nusistatymais. Tai gražu ir demokratiška. Bet tuoj kyla klausimas, kokių principų laikosi amerikoniškieji rinkėjai. Juk žinome gerai, kad ir valstybių piliečių didžiumos gali klysti ir skelbti ir reikšti kvailybes ir tiraniją ar išmintį ir teisingumą. Nesunku suprasti, kad pro šį klausimą mąstantis ir moralus JAVių pilietis negali praeiti abejingai ir jo neapsvarstęs.

Į šuos gyvybinius ir labai aktualius klausimus tėvas jėzuitas John Courtney Murray įnešė daug šviesos savo straipsniais, tilpusiais žurnale *America* 1960 m. kovo 19 ir 26 numeriuose. Straipsniai pavadinti *Morality and Foreign Policy.* Šie straipsniai kartu su kitais to paties autoriaus labai įdomiais ir aktualiais straipsniais išėjo vienoj knygoj, pavadintoj *We Hold These Truths, Catholic Reflections on the American Proposition.* (Sheed and Ward, New York, 1960 m.) Savaitinis *Time* savo 1960 m. gruodžio m. 12 d. nr. savo milijoninių skaitytojų atkreipė dėmesį į tuos katalikų svarstymus ir nagrinėjimus protestanto rašytojo straipsniu *U. S. Catholics and The State — City of God and Man.*

JAVių lietuviai — piliečiai ir nepiliečiai — nebūtų verti savo lietuvio ir JAVių piliečio vardo bei 725 metų Lietuvos valstybingumo ir katalikiškojo lietuvių paveldėto palikimo, jei nesusirūpintų tomis gyvybinėmis problemomis.

Pagaliau reikalinga pabrėžti, kad su tomis problemomis turi susipažinti net vidutinis JAV lietuvis, sąžinės įpareigojamas dalyvauti to krašto rinkimuose ir tuomi prisidėti prie amerikoniškos vidaus ir užsienio politikos moralinės

krypties nustatymo. Tiesa, lietuviai JAVėse nepriklauso prie didžiųjų etninių grupių, bet kartu su kitomis katalikiškomis grupėmis gali turėti lemiamos reikšmės. Kas gi kitas, jei ne katalikai, gali padėti valdžiai jos politinius sprendimus ir žygius remti prigimtosios teisės moraliniais dėsniais? Kun Murray nusiskundžia Amerikos katalikiškąja bendruomene, kad ji tenkinasi tik savo antikomunistiniu nusistatymu, bet per mažai domisi užsienio politikos moralinių principų problemomis (l. c. 291 psl.). Pasakyta teisinga ir karti tiesa. Niekur nesu matęs tokio liguisto nesiinteresavimo savo krašto politika ir net jos niekinimo ir sąmoningo ignoravimo, kaip JAVėse. Mes lietuviai pasekėm šiuo pavyzdžiu. Prie tos mūsų pozicijos politikos atžvilgiu stumia ir kaikurios mūsų grupės, kurios sąmoningai ir tam tikru egoistiniu apskaičiavimu nuo jos stumia, vaizduodamos ją kaip kokį baubą ir visai nereikalingą ir net kenksmingą veiksnį. Jos prakaituodamos stengiasi atitraukti mūsų lietuviškąją bendruomenę ir atgrasinti pirmiausia nuo lietuviškosios politikos. Mūsų inertiškoji savo didžiumoje bendruomenė tai kenksmingai agitacijai lengvai pasiduoda, nes ji tinka jų nusiteikimams ir jaukiam ir nerūpestingam snauduliui. Nusikračius lietuviškosios politikos pareiga, ji noriai nusikrato ir amerikoniškąja politika. Gera, kad pastaruoju metu sąmoningesni lietuviai organizuotai ir veikliai pradeda įsijungti į amerikoniškąją politiką, keldami ryškesnėn šviesón ir mūsų lietuviškuosius reikalus.

Tiems antipolitiniams vadinamiems kultūrininkams labai pravartu prisiminti liūdną mūsų praeities tragiką. Pirmosios ir antrosios mūsų nepriklausomos Lietuvos politinį likimą nulėmė Petrapilis su Berlynu pirmu atveju ir Maskva su Berlynu antruoju. Šiuo gi metu mūsų likimą sprendžia Vašingtonas su Maskva. Tad šiuo lemtingu metu trauktis nuo aktyvaus dalyvavimo lietuviškojoj ir amerikoniškojoj politikoj yra dangaus kerštо šaukiančioji nuodėmė. Amerikoniškoje politikoje mes privalom dalyvauti svarbiausia dėl lietuviškosios politikos.

Iškeltieji klausimai svarbūs, aktualūs ir gyvybiniai. Su jais mums reikalinga susipažinti ir padaryti reikiamas išvadas.

Dėlto, pasinaudodamas man prieinama spauda, paduosiu kun. Murray svarbesnių iškeltų klausimų mintis.

* * *

Svarbūs pastarųjų laikų JAVių užsienio politikos įvykiai pirštu prikišamai parodė, kad *amerikoniški moralės supratimai turi* ydų, neaiškumų ir nedasakymų. Bešališkas stebėtojas nesunkiai pastebės, kad čia kalbama ne apie pačios užsienio politikos sampratą ir jos konkrečių painių tarptautinių įvykių išsprendimą, bet tik *apie pačios moralės sampratą* ir būtent — *kas ta politikos moralė.* Užsienio politikos moralės klausimu diskutuoja patys protestantai, operuodami savo nuosavomis teorijomis. Jų gi politikos moralės teorija šiuo metu gyvena krizę, ji atsidūrė pereinamoj stadijoj, nėra sukristalizuota ir dažnai pati sau prieštarauja. Tos protestantų diskusijos liečia moralės normas, jų taikymo metodus ir patį moralinį sprendimą.

Senoji protestantų politinė moralė.

Devynioliktame ir dvidešimtojo amžiaus pradžioj protestantuose vyravo *voliuntarizmas.* Tais laikais jų vyriausias moralinės tvarkos šaltinis buvo *Dievo valia.* Nuo žodžio valia — voluntas ir jų teorija gavo voliuntarizmo vardą. Jų tų laikų mokslu gera buvo tik tai ir dėl to, kad Dievas to nori ir įsako, o bloga dėl to, kad Dievas tai draudžia. Tad buvo atmetama moralinė filosofija arba sveiku protu atremta etika, kuri yra katalikų moralės pagrinde. Pagal sveiko proto etiką žmogaus veiksmai patys savyje gali būti arba geri, arba blogi, ir tik dėlto Dievo yra įsakomi arba draudžiami. Pvz., paleistuvystė, žmogžudystė, vagystė ir kt. yra nuodėmingi ne dėlto, kad taip Dievas nori, ir jei Dievas juos laikytų morališkai gerais, būtų geri. Ne, jie yra blogi ir nuodėmingi dėlto, kad tie veiksmai blogi patys savyje ir naikina prigimties tvarką, kurią Dievas savo kūriniams nustatė. Dievo valios pažinimo šaltinis protestantams buvo Šv. Raštas, kurį kiekvienas protestantas aiškino, kaip jis išmanė, ir savo išvadą laikė Dievo valia, neatsižvelgdamas į objektyvią egzegezę, tradiciją ir Kristaus įsteigtą mokomąją Bažnyčią, kuri Jo ir buvo įsteigta tam, kad palengvintų žmonėms apreikštąją tiesą pažinti ir suprasti. Dėlto tokia protestantiškoji moralė, paremta fundamentalistų idėjomis, yra subjektyvinė moralė. Tokio Šv. Rašto aiškinimo ir spratimo

ryškiu pavyzdžiu gali būti 1925 m. iškeltoji Jonui T. Scopesui byla už tai, kad mokykloje mokė, jog žmogus esąs kilęs iš bezdžionės. Toks mokslas Tennessee valstijoje yra įstatymu uždraustas. Scopeso priešininkai, kurie tą bylą jam iškėlė, laikėsi vadinamų protestantiškų fundamentalistų biblinės teorijos. Plačiai ji aprašyta 1950 m. rugsėjo 3 d. *The Register* nr.

Ta protestantiškoji etika vadinama dar motyvo ir intencijos morale, nes vidinis intencijos nuoširdumas, tos teorijos teigimu, apsprendžia veiksmo moralumą. Tad jiems svarbu ne ką žmogus daro, bet dėlko jis tai daro. Jų mokslu, veiksmas yra tik tada moraliai geras, kai jo (to veiksmo) motyvai yra altruistiniai arba į meilę atremti. Kai į tuos motyvus įselina savimylos, egoizmo elementų, tuomet toks veiksmas tampa nuodėmingu, moraliai pagadintu. Be to, tokia moralė yra individualistinė, nes formuodami sąžinės sprendimą, jie atmeta išorinį moralinį autoritetą ir koncentruojasi tik moralinėse problemose, kurios atsiranda tarp individų. Protestantai neturėjo jokių specialių moralinių normų visuomeniniams inr politiniams klausimams spręsti, nes tikėjo, kad jei bus geras individas, bus gera ir visuomenė.

Paskutiniųjų kartų ta protestantų etika buvo smarkiai kritikuojama. Buvo kritikuojama svarbiausia dėlto, kad ji nelietė visuomeninių klausimų, kaip pramonės problemų, valstybės užsienio politikos ir kitų. Pagal protestantų fundamentalistų etiką viešoji moralė buvo ne kas kita, kaip individų moralumo suma. Ji negalėjo išspręsti daugelio naujai atsiradusių tautinių ir tarptautinių institucijų moralinių problemų, nieko nekalbėjo apie politines vertybes, apie skirtumą tarp individo nuodėmės ir bendruomenės ar valstybės kriminalinių nusikaltimų, apie bendruomeninę moralę nei apie jurisprudencijos moralę. Buvusioji protestantų moralė nesuprato net pačios žmogaus prigimties.

Naujoji protestantų moralė

Senosios Amerikos protestantų moralės kritika buvo pagrįsta ir teisinga. Ji laimėjo kaikurių teigiamų rezultatų, bet jos visos neišstūmė iš gyvenimo praktikos. Ir gerai.

Ji buvo nenaudinga institucijoms ir visuomenei, bet senoji protestantų etika turėjo tam tikros vertės individui. Naujosios amerikoniškosios moralės tikslas — skaitytis su žmogaus prigimties ir žmonių reikalų sudėtingumu ir painumu. Senoji moralė akcentavo absoliutinius moralės įsakymus, bet apeidavo ir nutylėdavo veiksmų aplinkybes. Naujoji gi moralė pabrėžia faktų situacijas ir aplinkybes, bet pameta jose moralinius principus. Senosios moralės fundamentalinį liberalizmą išstumia naujosios sąmoningas pragmatizmas. Naujosios moralės lemiamoji ir sprendžiamoji moralinė norma nėra moralinis įsakas, bet veiksmo konsekvencijų suma. Moraliniam sprendimui formuoti senojoj moralėj buvo lengva ir nepainu. Naujoj gi moralėj, kuri mato daiktų visą sudėtingumą, moralinis sprendimas praktiškai beveik neįmanomas. Moralinis sprendimas ambiguistinėj moralės sistemoj aiškiai nenusako ar veiksmas moraliai geras, ar blogas. Jo atsakymai, liečią veiksmo morališkumą, yra neaiškūs, dviprasmiai (ambiguous) ir migloti. Fundamentalinės moralės šalininkams jų daromi moraliniai sprendimai buvo aiškūs, tikri ir neabejojami. Naujajai gi protestantų moralei *veikti* reiškia nusidėti;*prisiimti atsakomybę* reiškia prisiimti kaltę; *gyventi* reiškia rizikuoti pakliūti į Dievo teismą, nes kiekvienas moralinis sprendimas esąs paslėptų klaidų sugadintas; o pats *žmonių laisvės naudojimas* esąs puikybės apraiška.

Tad bendrai moralės ir kartu valstybės užsienio politikos moralės klausimu diskusijos nenutrūko dar ilgi šios dienos. Jos vyksta minėtame klimate ir moraliniame konflikte, kuris kilo tarp senos ir naujos protestantų moralės. Tačiau abi moralės turi tai bendra, kad abi atmeta prigimtąją moralinę teisę.

Trys neramios problemos

Tokioj protestantiškos moralės būklėj iškyla trys problemos, kurios patiems protestantams sukelia daug nerimo.

1. Pirmoji problema — esanti tarp individo ir visuomenės moralės praraja. Amerikoniškoji moralės teorija nesurado tilto jungiančio privataus gyvenimo tvarką su bendruomeninių ir ypač valstybinių institucijų tvarkomis. Pri-

vatų žmogaus gyvenimą protestantų mokslu tvarko Dievo valia: Šv. Raštas aiškiai nurodo, kad žmogus turi vaduotis gyvenime meile, turi dovanoti patirtas skriaudas, turi būti švelnus, kantrus, aukingas ir nuolankus. Kita vertus, istorija mus moko, kad viešajame, politiniame gyvenime valstybė nesivaduoja tomis vertybėmis ir net norėdama negali naudotis, (pvz. Šv. Raštas kalba, kad reikalinga nesipriešinti blogiui: jei kas tau kirs į dešinį veidą, atstatyk jam ir kairįjį (Mat. 5, 39). Pacifizmas gali būti geras individo sąžinei, tačiau jis negali būti moraline norma valstybei. Kokia tad yra Dievo valia tautai, valstybei? Šv. Raštas neduoda moralinių normų politikai. Ar dėlto reikėtų manyti, kad politika esanti tik savanaudiškas valstybės jieškojimas sau naudos ir laimėjimų ir tiksliai apskaičiuotas turimų jėgų žaidimas, kuriuose moralė nevaidina jokio vaidmens?

2. Antroji problema, kuri vargina protestantiškuosius moralistus, tai savimeilės motyvas, kuriuo vaduojasi kiekviena valstybė. Kiekviena valstybė jieško savo interesų patenkinimo, savo gėrio. Protestantų morale savimeilė yra blogis ir nuodėmė. Valstybė turinti vaduotis altruizmu, kas vėl politikoje yra nonsensas ir nesąmonė.

3. Trečioji problema, tai jėgos problema. Ši problema ypač šiandien vaidina svarbų vaidmenį: šaltojo karo, ginklavimosi ir pasaulinės revoliucijos metu. Amerika iš savo liūdnos praktikos patyrė, koks yra santykis tarp politikos ir jėgos ir kad tas santykis tarp jų turi būti labai artimas. Tas patyrimas sukėlė didelį moralinį nerimą, nes protestantiškoji moralė kiekvieną jėgos panaudojimą pasmerkė. Jėgos panaudojimas jai blogis, imperializmas, barbariškumas. To nerimo priežastis neturėjimas moralinės teorijos, kuri skelbtų jėgos moralumą. Protestantų moralinės teorijos moko, kad jėga esanti blogiu; būti pajėgiu reiškia būti pagadintu. Kokiu tad būdu Amerika gali pateisinti savo jėgą? Kaip panaudoti jėgą, kuri yra blogis? O tuo tarpu faktai mums iškalbingai kalba, kad nepanaudojimas jėgos ten, kur reikia, yra atsakingumo trūkumas, o tai yra blogis, net aršesnis.

Visos protestantų diskusijos dėl Amerikos užsienio politikos moralumo sukasi daugiausia apie šias tris minėtas problemas. Nors vyriausia problema čia turėtų būti pačios

moralės esmė: kas sudaro individualinio ar visuomeninio veiksmo moralę, kokie veiksniai apsprendžia individo ir valstybės veiksmų moralumą?

Politikos moralumo problemos atremtos protu etikos šviesoj

Kaip į šias trumpai panagrinėtas tris problemas, į kurias protestantai neturi atsakymo, žiūri atremta protu katalikiškoji etika? Katalikiškajai etikai tos problemos yra dirbtinės ir nenaturalios. Protestantų moralistai nerimauja ir laužo galvas dėl tos prarajos, kokia atsirado tarp individo ir bendruomenės moralės. Jų pastangos nutiesti tiltą tarp jų liko bergždžios. Todėl galų gale grįžta į tą patį tašką, iš kurio išėjo, — į ambiguizmo, prie dviprasmio moralinio sprendimo, palikdami neišspręstu konfliktą tarp moralaus žmogiškojo individo ir nemoralios bendruomenės.

Visa ši problema yra blogai suprasta, nes yra klaidingos protestantų teorijos paseka, konsekvencija. Tos problemos visai nėra katalikų tradicijoj nei prigimtosios —moralinės teisės etikoj. Bendruomenė, tauta, valstybė yra prigimtosios teisės pagimdytos institucijos. Jos turi savus autonomiškus tikslus, kurie tarpiškai slypi bendruomeninėj ir politinėj žmogaus prigimtyj. Tai aiškiai patvirtina konkrečiais atvejais istorija. Tie tikslai yra vieši, ne privatūs ir dėlto yra tiksliai aprėžti. Jie neperžengia laikinės arba žemiškos tvarkos, kurioje žmogaus politinis ir bendruomeninis gyvenimas reiškiasi. Jie nėra net lygiagretūs žmogiško asmens, kaipo tokio, tikslams. Tie viešieji bendruomenės ir valstybės tikslai krauna toms institucijoms specialias pareigas, kurios dėl savo esmės nesutampa su žmogiškojo asmens platesnėmis ir aukštesnėmis aspiracijomis. Tas politiniai - bendruomeninis moralinis įsakas plaukia iš pačios politiniai - bendruomeninės tvarkos prigimties ir nustato būtiną tvarką penkių politinių tikslų šviesoj, būtent: teisingumo, laisvės, saugumo, bendrojo gėrio ir bendruomeninės vienybės arba taikos. Čia pravers pažymėti, kad šiuos visus tikslus nurodo ir JAVių konstitucija savo pradžioje.

Iš viso to aiškiai seka, kad *privaloma bendruomenei ir valstybei moralė nėra vienareikšmė su žmoniškojo asmens*

ir *šeimos morale,* kurią protestantų voliuntarizmas ir ambiguizmas puoselėja ir gerbia. Dėlto klaidinga ir neleistina kelti protestantiškąjį voliuntarizmą, kuris tvarko žmogiškąjį asmenį ir šeimą, į politikos ir valstybės plotus. Tai gali sugriauti ne tik politinę išmintį, bet ir pačią moralę.

Tad valstybė neturi teisės veikti neetiškai. Blogas, neetiškas valstybės veiksmas netampa morališkai geru tik dėlto, kad jį atliko valstybė, valstybės įgaliojimu ir valstybės naudai. Ką skelbia 10 Dievo įsakymų blogu, kaip smurtas, melas, neteisingumas ir tt., tai pasilieka blogu ir nuodėmė ir valstybei taikos, karo, revoliucijos ar rinkimų metu, nepaisant kokis valstybėje būtų režimas: respublika, monarchija ar diktatūra. Taip pat galioja ir politinių partijų veikloj. Katalikų moralė įsako ginti valstybę nuo visokių priešų ir pasikesinimų prieš jos laisvę ir teritoriją, bet niekad nepripažįsta ir nepripažins ir valstybės padaryto kriminalinio, nusikalstamo darbo politiniu būtinumu ir jos nemoralinius darbus smerks.

Protestantų moralistai smerkia valstybės veiksmus, siekiančius savo naudos. Jų mokymu tai esąs savanaudiškas motyvas ir dėlto neetiškas, morališkai blogas. Katalikai gi sako, kad valstybės gerove ne tik galima, bet ir privalu rūpintis. Tačiau jie tuoj prijungia tokį paaiškinimą: kai tokia valstybei ginti pareiga konkrečiose sąlygose blogai suprantama, gali lengvai privesti prie neišmintingų politinių teorijų. Iš politinės moralės ir valstybės tikslų matymo punkto toji pareiga rūpintis savos valstybės ir tautos gerove yra gera, legali ir būtina. Bet čia reikalinga padaryti kaikurių rezervų ar gal, teisingiau tariant, distinkcijų. Jeigu jis (motyvas) imamas absoliutine prasme, kaip *raison d.'etat,* taip kaip supranta totalinės valstybės, hitlerinė Vokietija ir bolševikinė Rusija, tai jis yra blogas. Nes protas mums sako, kad savos valstybės gėris yra geras motyvas, tačiau tik tada, kai tas gėris siekiamas tarptautinio gėrio ribose. Jei visos tautų (valstybių) šeimos bendrasis gėris yra pažeistas, išstumtas iš vėžių, jokia paskira valstybė nebegalės pasiekti savo bendrojo gėrio, lygiai, kaip suirusiosioj šeimoj, nei vienas jos narys nebegali pasiekti savo pilnutinio gėrio. Tokioj

šeimoj žmona nebegali būti gera žmona ir motina, o vyras — geru vyru ir tėvu. Tad paskiros valstybės bendrasis gėris turi subordinuotis, pasijungti tarptautiniam gėriui, kuris pats savyje yra aukštesnė vertybė. Tuo būdu reikalinga taip pakreipti savos valstybės užsienio politiką, kad ji būtų jai naudinga, bet tuo pačiu metu būtų gera ir tarptautiniam gyvenimui, jam nekenktų. Sentimentalizmas tokiose aplinkybėse sukelia nemaža praktiškų ir teoretiškų sunkumų ir painių, kurie visai nereikalingi, nes valstybė, teikdama ūkiškos paramos kitiems kraštams, neturi pareigos vaduotis tik nesuinteresuota krikščioniška meile. Tad valstybės siekimas savojo gėrio nesikerta su tikrais politinės moralės įsakais.

Jėgos vartojimo problema protestantų moralistams kelia nemaža neaiškumų ir nerimo. Toji praktiškoji problema, ankštai surišta su politika, yra labai komplikuota, ypač mūsų gyvenamais laikais, atominėj eroj, mūsų civilizacijos krizėse ir plintančiame politiniame imperializme (jėgos ideologija). Kad toji problema yra sunki, jokių abejonių negali būti; bet iš to neseka, kad ją galima būtų prastinti ir lengvinti tokiomis praktiškai falšyvomis dilemomis: jėgos pavartojimas yra puikybė ir todėl yra blogis; nenaudoti jėgos — atsakingumo trūkumas, o tai dar didesnis blogis. Amerikos protestantų kultūroj jėga laikoma pasąmoniškai kažkuo blogu, piktu, šėtonišku. Tuo gi tarpu protu paremta etika tokius suprastinimus ameta. Ji moko — *kaip teisė negali egzistuoti be jėgos ir sankcijos, taip ir politikos negali būti be jėgos.* Politika ligi tam tikro laipsnio turi remtis jėga, o tą laipsnį aptaria ir nurodo daugeriopi kriterijai. Pirmoj eilėj čia reikalinga skirti jėgą nuo smurto ir prievartos. Jėga tai galia, būtina apginti ir išlaikyti legaliniams valstybės tikslams, teisėms ir politikai. Kas išeina iš tų ribų, yra smurtas, kuris griauna ir naikina teisės ir politikos tvarką. Jėga pati savyje yra morališkai abejingas dalykas — nei geras, nei blogas. Tačiau jos panaudojimas gali būti tinkamas ir netinkamas siekti savo geriesiems tikslams. Šiame atvejuje kazuistika apsti ir sunki. Jos tad neliesiu. Taip atrodo jėgos teorija proto etikos šviesoje. Pagaliau tas pats kriterijus, kuris tvarko valstybę jėgos gyvenime, kad užsankcijonuotų teises, ginančias bendrąjį gėrį, tvarko taip pat valstybės jėgos nau-

dojimą viešiems tikslams. Kaip teisės tikslas yra bendruomenės gėris, taip jėgos tikslas — valstybės gėris. *Apsaugoti bendruomenei nuo chaoso, anarchijos ir barbariškumo valstybė turi pareigos leisti reikalingus įstatymus, vesti išmintingai politiką ir reikalui esant panaudoti jėgą. Išmintis ir jėga reikalingos ir būtinos palaikyti civilizuotam gyvenimui.* Tačiau jėga gali būti naudojama tik politinės etikos principų ribose. Išmintingai ir naudingai galima diskutuoti viešąsias bendruomenines ir politines problemas tik tada, kai diskutuojamus klausimus atremsime protu paremta etika. Negali būti išmintingos ir naudingos diskusijos apie konkrečios politikos problemas ambiguisto moralinių sąvokų pagrindais, nes tos sąvokos yra neaiškios, nesuprantamos, viena kitai prieštaraujančios ir kuriančios pseudo-moralines problemas. Kita vertus, protestantas moralistas negali argumentuoti moraliniai — politinių problemų protu atremtos tradicinės etikos principais, nes tradicija jam svetima visais atžvilgiais ir nežinoma. Jis nežino jos intelektualizmo, jos teologinės vertės, jos skelbiamo asmeninio, šeimyninio, politinio ir bendruomeninio gyvenimo analogiško charakterio, jos mokslo apie objektyvaus veiksmo tikslo primatą subjektyvinės veikiančiojo intencijos atžvilgiu. Žodžiu visa ši teorija jam nesuprantama. *Paremta protu ir turinti savo šaknis bendruomenėje (žmogaus prigimtyje) etika, deja, protestantų moralistų nepripažįstama.* Jei prigimtosios teisės tradicija, kuri JAV-ėse buvo stipri jos konstitucijos kūrimo metu, šiandien nepripažįstama, tad reikalinga pastatyti rimtą klausimą: kokiais moraliniais principais JAV-ės vaduojasi, spręsdamos savo krašto vidaus, o ypač užsienio politikos klausimus?

Tokį klausimą galima būtų pastatyti Vašingtono valdžiai. Juk valdžia, o ypač Valstybės ir Apsaugos Departamentai, turi turėti bet kokias moralines taisykles ar racijas savo užsienio politikai, kurioj ištikimai laikosi šūkio: *Pirmas nešauk — Don't shoot first.* Ta kryptis paremta dviem jėgom — technika ir biudžetu. Iš visa to gaunamas toks rezultatas: gaminami ir kraunami į arsenalus ginklai, kurie dėl moralės principų, kuriais vaduojamasi praktikoj, negali būti panaudojami, net neatsižvelgiant į tai, kas pirmas pradės šaudyt. Tie gi, kurie dėl tokios būklės nerimauja, rami-

nasi pacifizmu Baltųjų Rūmų, kurie, atrodo, vaduojasi principu — *bendrai nereikia šaudyti.* Šios pozicijos moralinis argumentas ligi šiol nebuvo išaiškintas.

Jei paklaustumėm Valstybės Departamentą apie nusiginklavimo, apie naujai gimstančių valstybių atžvilgiu vedamos politikos, apie teikiamos paramos kitoms valstybėms ir kt. moralinius pagrindus, gautumėm prieštaraujančių atsakymų.

Vašingtono valdžia, atrodo, stengiasi praktikoje vaduotis savo bendruomenės sąžinės morale. Tad tuoj kyla toks klausimas — o kokių moralinių principų laikosi amerikoniškoji bendruomenė, moraliai vertindama savo valdžios vidaus ir užsienio politikos veiksmus?

Naujaisiais laikais amerikoniškoje bendruomenėje yra kelios srovės daugiau ar mažiau skirtingomis moralės teorijomis. Iš jų į pirmas vietas prasiveržė *subjektyvus fundamentalistinis voliuntarizmas* ir *ambiguizmas.* Pirmojo negalima naudoti užsienio politikos problemoms spręsti. Tai įrodė pati JAVių istorija. Antrosios srovės — ambiguizmo negalima net laikyti moralės norma, nes ji neduoda jokių absoliucių moralinių normų, kuriomis galima atskirti moralinį gėrį nuo moralinio blogio. Be to, ambiguizmas neturi konstruktyvinės moralinės vertės politikai, nes nenurodo jos tikslo, kurio valstybė turi siekti pvz. krizės metu.

Tarp minėtų JAVių etiškųjų srovių randamas dar *pasaulietiškas arba laicistinis liberalizmas.* Jis tiki, kad žinojimas esąs dorybė ir kai žmonės visa gerai supras, tuomet politika būsianti automatiškai gera.

Bet ir pasaulietiškasai liberalizmas subankrutavo. Istorija įtikinamai įrodė, kad ta teorija yra klaidinga, falšyva. Yra daug žmonių, kurie žino, kas yra gera, o tačiau elgiasi blogai. O daugelis žmonių savomis jėgomis nesugeba, neįstengia pažinti tiesos.

Pagaliau nenorėčiau praeiti pro šalį dar vienos etiškosios amerikoniškos srovės, būtent — *pragmatizmo.* Jis moko, kad gera esą tai, kas suteikia žmogui naudos ir pasisekimo. Bet žinome ne tik iš istorijos, bet ir savo patyrimo, kad, kas nėra tiesa, negali duoti žmogui ar kolektyvui pa-

sisekimo ilgesnei distancijai. Mes gi norime pažinti politinę tiesą, kuri turėtų būti valdžios politinių veiksmų geros ir

saugios krypties pagrindu. Tad ir pragmatizmas negali būti moralės norma.

Nors trumpai ir tik prabėgomis visa tai panagrinėjus, susiduriam su gana rimtu ir nesmagiu klausimu — ar amerikoniškosios bendruomenės kolektyviniai moraliniai sprendimai ir kolektyvinė valia nėra praradę savo pagrindų? Kaip esame matę tuo pagrindu negali būti nei protestantiškasai fundamentalizmas, nei ambiguizmas, nei liberalizmas, nei pagaliau pragmatizmas. Kuo tad amerikoniškoji bendruomenė vaduojasi formuodama savo moralinius sprendimus apie politiką? Kas yra jos vyriausia moralinė norma vidaus ir užsienio politikos sprendimuose ir veikloj? Dar daugiau, kodėl Vašingtono valdžia savo bendruomenės opiniją laiko vyriausia ir galutina savo moralės norma? Ar tik dėlto, kad toji opinija yra didžiumos opinija?

Jei taip, tai ar nepakankamai gerai žinome ne tik iš istorijos, bet ir iš savo patyrimų ypač paskutiniųjų laikų, kad ir didžiuma gali palaikyti ir skelbti nesąmonę, kvailybę ir tiraniją lygiai, kaip išmintį ir teisingumą.

Čia pravers prisiminti, kad ne visada JAVės turėjo tokią nemalonią ir pavojingą moralinę situaciją, kokią turi dabar. Seniau JAVių kūrimo pradžioj moralinė bendruomenės opinija buvo laikoma moralumo norma, nes buvo tikima, kad bendruomenė turi paveldėtą išmintį ir to paveldėjimo dėka bendruomenė gali pažinti, kas yra gera ir išmintinga valstybės įstatymuose ir kas neišmintinga ir bloga. Bendruomenė sutinka su tuo, kad išmintinga pripažinti ir prisiimti moraline direktyva tai, ką bendruomenės didžiuma pripažįsta išmintingu.

Šiandien, deja, tokios tradicijos JAVėse nėra, kadangi atmesta paremtos protu natūralinės teisės tradicija, kuri yra krikščioniškosios etikos pagrindu. Vieton tos prigimtosios teisės, kaip esame matę, prisiėmė fundamentalinį voliutarizmą, ambiguizmą, liberalizmą ir kitas teorijas.

Istorijos ironija. Proto ir prigimtosios teisės etika, kuria pagrįsta JAVių konstitucija ir kuria vaduotasi statant ir tvarkant JAVių valstybę, jau nebelaiko ir neberemia valstybės rūmų, nes ją iškeitė į tokias moralines sistemas, kurios negali būti valstybės politikai moralės normomis.

John Courtney Murray tokią situaciją laiko labai liūd-

na. Bet Amerikos bendruomenę jis kiek ir suramina. Jis laiko geru dalyku, kad amerikoniškoji bendruomenė pradeda pažinti ir suprasti tą nejaukią ir pavojingą situaciją, kurią kiti kraštai jau seniai pažino ir šaukė *Quo vadis, America.* Mums visiems gerai pažįstamas Filipinų politikas ir generolas Romulo. Jis suprato, kad ir gerokai pasivėlavusiai, jog šiuo metu svilinančia ir nerimą keliančia amerikiečiuose problema nėra klausimas, kaip reikalinga, pasirėmus moraliniais principais, vesti JAVių užsienio politika, bet klausimas, kokiais moraliniais principais turi valstybė vaduotis užsienio politikoje.

Su JAVių likimu yra surištas ir visų vakarų ir kitų laisvųjų ir pavergtųjų valstybių likimas. Dėlto visai suprantama, kodėl visas pasaulis su tokia baime ir nerimu žiūri į tokią be vairo ir be būrių JAVių užsienio politiką, dėl kurios visą pasaulį gali ištikti skaudi ir sunkiai pataisoma katastrofa.

Tęsinys iš 15 pusl.

Koncertinėje dalyje savo balsais jubilijatą sveikino pačos gerausios mūsų dainininkų jėgos: Prudencija Bičkienė, Stasys Baras ir pianistas A. Kučiūnas. Solistė Bičkienė padainavo Kur bakužė samantoa, Ariją iš Leharo operos, Mano širdy šiandien šventė, Mielas tėveli mano ir Vienam darže žydėjo... Solistas Stasys Baras — Kur prapuolė tas kelelis, Augo putinas ir Sako, naktį medžiai kalba. Jų dainas palydėjo pianistas A. Kučiūnas.

Į akademiją buvo prisirinkę pilna Jaunimo Centro salė. Publikos sudėtis ir jos rimtumas rodė, kad Prel. Krupavičiaus asmuo ir jo darbai Lietuvai yra lietuvių didžiai vertinami. Publikos įvairumas ideologiniu požiūriu parodė, kad Prelato darbai ir asmuo yra aukščiau atskirų grupių ar srovių. Tad ir rengėjų pasirinkta tema Krupavičius — valstybininkas buvo pilnai paremta.

Savo padėkos žodyje Prel Mykolas Krupavičius visą jam suruoštą paminėjimą paskyrė apskritai Lietuvos valstybininkui pagerbti.

Komitetui vadovavo prof. Balys Vitkus.

Daugumą sveikinimų ir kalbų pagal galimumus spausdiname ištisai, o kitus suminime nors trumpai.

ĮVYKIAI IR MINTYS

VOKIEČIŲ BUNDESTAGO RINKIMAI

Ketvirtasis vokiečių Bundestagas išmetė visas radikalias grupes. Vokiečiai suteikė pasitikėjimą trims demokratinėms grupėms: krikščionims demokratams, socialdemokratams ir laisviesiems demokratams. Visos kitos grupės iškrito. Krikščionys demokratai (CDU) šiame Bundestage prarado daugumą. Bet vis dėlto CDU pasiliko stipriausia vokiečių Bundestago partija. CDU prarado 4,9% vietų. Šito pralaimėjimo priežastis yra Berlyno krizė. CDU dabar grįžo prie 1953 metų stiprumo. Tada ji surinko 45,2% (1949 metais 31%). Krikščionims demokratams dabar vėl tenka Vyriausybės sudarymo iniciatyva.

Dalinio laimėjimo pasiekė vokiečių socialdemokratai (SPD). Socialdemokratai lamėjo, palyginus su 1957 metais, 4,5%. Dabar jie turi 36,3% vietų. Prie socialdemokratų laimėjimo daugiausia prisidėjo Berlyno burmistras Willy Brandt. Berlyno krizę Brandtas išnaudojo savo partijos reklamai. Iš kitos pusės vokiečių socialdemokratai dabar skelbiasi eisią krikščionių demokratų pėdomis, tęsią jų politiką, tik viską "darysią geriau.

Laisvųjų demokratų partija, pasižymėjusi zigzagine politika, surinko 12,7% vietų. 1957 metais jie turėjo tik 7,7%. Kiekvienu atveju laisvieji demokratai turi būti koalicinė grupė: nė krikščionys demokratai, nė socialdemokratai be laisvųjų demokratų negali sudaryti vyriausybę. Laisvųjų demokratų prieauglis yra liberalizmo laimėjimas. Jie dabar sudaro "trečiąją jėgą". CDU dabar turės 250 mandatų (1957 metais turėjo 277, o 1953 m. 249), SPD dabar turės 203 mandatus (1957 metais 181, o 1953 m. 162),FDP (laisvieji demokratai dabar gavo 66 mandatus, 1957 metais turėjo 43, o 1953 metais 53).

Dabar klausimas, kaip rinkimų duomenys atrodo atskiruose Vokietijos kraštuose?

Schleswig' Holstein: CDU surinko 41,8%, SPD 36,4%, FDP 13,8%.

Hamburg: CDU surinko 31,9%, SPD 46,9%, FDP 15,7%.

Niedersachsen: CDU 39,0%, SPD 38,7%, FDP 13,2%.

Bremen: CDU: 27,0%, SPD 49,6%, FDP 15,2%.

Nordrhein - Westfalen: CDU 47,6,% SPD 37,3%, FDP 11,7%.

Šitaip rinko šiaurinė Vokieti-

ja. Pietinės Vokietijos duomenys šitaip atrodo:

Hessen: CDU 34,9%, SDP 42,8%, FDP 15,3%.

Rheinland-Pfalz: CDU 4 8,4

Rheinland — Pfalz: CDU 48'4%, SPD 34,,2%, FDP 12,9%.

Badeb — Wuertemberg: CDU 45,3%, SPD 32,1%, FDP 16,6%.

Bayern (Bavarija): CSU 54,9%, SPD 30,1%, FDP 8,8%.

Saarland: CDU 49,0%, SPD 33,5%, FDP 12,9%.

ŪKINĖS VAKARŲ EUROPOS BENDRUOMENĖS, AMERIKOS IR RUSIJOS ŪKINIS PAJĖGUMAS

Vakarų Europa — Prancūzija, Italija, Belgija, Olandija, Liuksemburgas, Vakarų Vokietija ir kt. — sudaro ūkinę bendruomenę. Prie šito bloko dabar prideda Didžioji Britanija. Šitaip kuriasi galingas ūkinis blokas. Politinis Vakarų Europos valstybių susivienijimas kažkam vis dar atrodo utopija. Šito vežimo riedėjimas iš tikro yra lėtas. Vis dėlto susivienijimo procesas vyksta. Bet Europos valstybių nacionalizmas nublanksta prieš bendrą Europos pavojų iš komunizmo pusės. Europos valstybių susivienijimas sudarys galingą jėgą prieš komunizmą, pasaulio skurdą ir užtikrins pasaulio taiką ir ramybę.

Ne tik NATO turi išgelbėti Europą. Didelis NATO ramstis yra Europoes ūkinė bendruomenė. Prie ūkinės bendruomenės, reikia tikėtis, prisidės svarbūs NATO nariai Graikija ir Turkija. Ūkinė bendruomenė privers Europos valstybes derinti užsienio politiką. Tik ligšiol vis dar pasilieka neišspręstas klausimas, kaip turi vykti Europos tautų susivienijimas: Jungtinės Europos Valstybės ar Europos Valstybių Sąjunga.

Amerika pasisako už ūkinę Europos valstybių bendruomenę iš politinių priežasčių, nors ūkinė Europos valstybių integracija nėra naudinga Amerikai. Ūkinė Europos bendruomenė pasidarys "trečia jėga" tarp Rytų ir Vakarų.

Ūkinės Europos bendruomenės Statistikos Tarnyba Briuselyje duoda ūkinių blokų palyginimą, su kuriuo ir mums naudinga susipažinti. Statistikos duomenys liečia Ūkinę Europos Bendruomenę, Ameriką ir Rusiją. Vakarų Europos Bendruomenės, Amerikos ir Didžiosios Britanijos ūkinis blokas sudaro milžinišką atsvarą prieš komunistinę Rusiją.

Statistiniai duomenys šitaip atrodo:

	E	DB	USA	R
1. Gyventojai mil.	170	52	180	212
2. Energija				
Anglies pr. mil. t. ..	235	209	389	365
Naftos pr. 1000 t.	10254	150	347100	129600
Elektra bil. kw. ...	241	115	794	264

3. Pramonė

Vario rūda 1000 t. .	3	—	753	440
Aliuminijus „ „ .	399	25	1772	600
Plienas „ „ .	63161	20500	84800	59900
Keleiviniai automobiliai 1000 v.	3106	1190	5599	125
Traktoriai 1000 v. . .	1805	434	4750	996

4. Žemės Ūkio gamyba

Kviečiai 1000 t. . .	25884	2830	30700	51700
Rugiai „ „ . .	5288	13	550	15200
Kukurūzai „ „ . .	5721	—	110780	10800
Bulvės „ „ . .	43796	6960	11020	86400
Mėsa „ „ . .	6537	1730	12460	8900

Baltijos Laisvės namuose New Yorke vasarą įvyko Vidurio Europos Krikščionių Demokratų Unijos Tarybos posėdis ir vėliau toje pačioje vietoje Unijos kongresas. Visos šešios Vidurio Europos Krikščionių Demokratų Uniją sudarančios tautinės grupės paskyrė Tarybon po šešis narius ir po keturius pavaduotojus. Egzekutyvinis komitetas patvirtintas tokios pat sudėties, kokios buvo anksčiau — po du narius iš kiekvienos tautinės grupės. LKDS egzekutyviniame komitete atstovauja Dr. K. Šidlauskas ir P. Vainauskas.

Kongresas priėmė rezoliuciją, pasmerkiančią kolonializmą, ypač sovietinį kolonializmą. Atkreipiamas dėmesys į Jungtinių Tautų 1960 m. gruodžio 14 d. priimtą rezoliuciją, pabrėžiančią, kad visos tautos turi teisę laisvai apsispręsti, nustatant savo politinį, ekonominį ir kultūrinį vystymąsi. Kartu primenama, kad tuo principu yra pasinaudoję ir laisvę atgavę ištisa eilė Afrikos tautų, tačiau nesudaromos sąlygos jo pasinaudoti anapus geležinės uždangos esančioms pavergtosioms Europos tautoms, gyvenusioms laisvu ir nepriklausomu gyvenimu. Rezoliucijoje konkrečiai suminimos Pabaltijo tautos.

Apeliuojama į viso pasaulio krikščionių demokratų partijas, kitas demokratines organizacijas, profesines sąjungas, rašytojus, žurnalistus ir į visus viešuoju gyvenimu besidominčius asmenis, kad jie keltų balsą už Vidurio Europos pavergtosioms tautoms apsisprendimo teisės pritaikymą ir vykdymą ir kad reikalautų Jungtinių Tautų Generalinės Asamblejos tą klausimą įrašyti į savo darbotvarkę.

Lietuviams Tarybos posėdyje ir kongrese atstovavo K. Mockus, Dr. K. Šidlauskas, Dr. A. Trimakas ir P. Vainauskas.

Romoje įsteigtas Tarptautinis Krikščionių Demokratų Institutas — studijų ir tyrimų centras. Jo steigėjai ir globėjai yra Nouvelles Equipes Internationales (NEI), Organizacion Democrata Christiana de America (ODCA) ir Christian

Democratic Union of Central Europe (CDUCE).

Generaliniu sekretoriumi yra Dr. K. G. Hahn (olandas), kuris reziduos Instituto buveinėje — Romoje.

Instituto uždaviniai:

1. Surinkti duomenis apie viso pasaulio KD partijas.

2. Studijuoti įvairių kraštų politines sąlygas, kur KD partijos galėtų būti suorganizuotos.

3. Paruošti specialių darbų KD ideologiniais, veiklos suaktyvinimo ir jos koordinavimo klausimais.

4. Visi kiti KD reikalai kovoje prieš pasaulinio komunizmo grėsmę.

Lietuviams KD tame centre atstovauja kun. V. Mincevičius.

Leono XIII-jo Fondo Garbės Narys ir Globėjas Prelatas J. Balkūnas savo kunigystės trisdešimt penkerių metų sukakties ir Jo Šventenybės Popiežiaus Jono XXIII į Prelatus Domesticus Suae Sanctitatis pakėlimo progomis, gegužės 30 d. padarė priėmimą gimnėms, kunigams, parapijos pareigūnams, bendradarbiams ir draugams. Tomis progomis Prelatas J. Balkūnas žodžiu ir raštu buvo pasveikintas Lietuvių Krikščionių Demokratų Sąjungos Centro Komiteto vardu.

Leono XIII-jo Fondo Garbės Narys Dr. Jurgis Balčiūnas Fondui įmokėjo antrąją šimtinę dolerių.

Dr. Antanas Trimaks įmokėjo 100.00 dolerių ir tapo Leono XIII Fondo Garbės Nariu.

Leono XIII-jo Fondo Valdyba reiškia jiems padėką.

Knygelė "Krikščioniškoji Demokratija Lietuvoje" (Lietuvių Krikščionių Demokratų Partijos Istorija) Albino Gražiūno jau parašyta, išversta į ispanų kalbą ir pasiųsta į Buenos Aires "Ciudad y Espiritu" leidyklai išleisti.

TURINYS

J. Matulionis, Mykolas Krupavičius 1

Žodžiai Iš Širdies — Sveikinimai Ir Linkėjimai . . 17

Įteikto Adreso Tekstas 62

M. Krupavičius, JAV Užsienių Politikos Moraliniai Pagrindai 63

———— • ————

Prieš Naujus Metus norim išleisti dar kitą T. S. numerį. Laukiame daugiau bendradarbių.

Šituo numeriu norėjom „įamžinti" Prel. M. Krupavičiaus 75 metų sukakties iškilmes. Nevisa medžiaga pavyko surinkti.

Alp(LKA) 1745
1961, Nr.1

90.743118